

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT

Katre Koppel

LAULUTEGEVUSED
TEISE KLASSI EESTI KEELE TEISE KEELENA ÕPPES

Magistritöö

Juhendaja Tiina Kikerpill (MA)

TARTU 2026

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen käesoleva lõputöö ise kirjutanud ning toonud korrekselt välja teiste autorite panuse. Töö on kirjutatud, lähtudes Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Katre Koppel

Lühikokkuvõte

Käesolev magistritöö uurib laulude kasutamist eesti keele teise keelena õpetamisel 2. klassis. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas suhtuvad õpilased laulude kasutamisse eesti keele teise keelena tundides ning mil määral see toetab õppimisprotsessi. Selleks koostati laulutegevustega õppematerjal Pille Pipra (2015) 2. klassi õpiku „Koos on lõbus. Janno jutud“ teemade toetuseks ning seda testiti kahe kuu jooksul kahes õppegrupis, kokku 18 õpilasega.

Andmed koguti mõttepäeviku ning kahe küsimustiku abil. Tulemused näitasid, et laulud toetavad sõnavara omandamist, suurendavad motivatsiooni ja soodustavad tunnis osalemist, eriti vaiksemate või nõrgema keeleoskusega laste puhul. Õpilastele meeldis laulmine ja nad laulsid õpitud laule ka kodus. Samas ei sobinud laulutegevused kõigile, mõned õpilased osalesid vähe, tundsid igavust või ebakindlust. Uurimusest selgus, et oluline on laulude valik: laulud peavad olema lihtsad, lastele sobiliku temaga, lõbusa instrumentaalse saatega ning liikumistegevusega.

Uurimistöö andis autorile väärtuslikku tagasisidet laulude kasutamise tõhususe kohta ning aitas parandada õpetamispraktikat. Kokkuvõttes kinnitas uurimus, et läbimõeldult kasutatuna on laulud väärtuslik ja kaasav keeleõppevahend.

Võtmesõnad: teise keele õpe, laulud, esimene kooliaste, tegevusuuring

Sisukord

Sissejuhatus.....	6
1. Laulud keeleõppes	8
1.1. Laulud ja keele omandamine	9
1.2. Laulud ja õpimotivatsioon	12
1.3. Laulud ja õpiärevus.....	13
1.4. Laulude kasutamise põhimõtted keeleõppes.....	14
2. Metoodika	16
2.1 Uurimistöö etapid.....	18
2.1.1. Planeerimine	18
2.1.2. Tegutsemine.....	19
2.1.3. Vaatlemine	20
2.1.4. Andmete analüüs.....	20
3. Tulemused.....	21
3.1. Kuidas suhtuvad 2. klassi lapsed laulude kasutamisse eesti keele tunnis?	21
3.2. Missugune on laste meeleolu laulutegevuste ajal?	23
3.3. Mil määral aitavad laulud lastel eesti keelt õppida?	25
3.4. Missugused laulud lastele meeldivad?.....	27
3.5. Kuidas mõjutab laulude kasutamine tunnidistsipliini ja tunni üldist atmosfääri?	31
4. Arutelu	32
Kokkuvõte.....	38
Kirjandus.....	40
Implementing singing activities in Estonian as a second language classes in grade 2. Summary	44
Lisa 1. Esimene küsimustik	46
Lisa 2. Teine küsimustik.....	46
Lisa 3. Uurimistöö käigus koostatud õppematerjal.....	49

Lisa 3.1. Õppetegevused lauluga „Ahvimäng“	49
Lisa 3.2. Õppetegevused lauluga „Riietumislaul”	51
Lisa 3.3. Õppetegevused lauluga „Kangakudumise mäng”	53
Lisa 3.4. Õppetegevused lauluga „Isa, isake“	55
Lisa 3.5. Õppetegevused lauluga „Puhun su valule”	57
Lisa 3.6. Õppetegevused lauluga „Ma lähen”	59
Lisa 3.7. Õppetegevused lauluga „Ma läksin poodi”	61
Lisa 3.8. Õppetegevused lauluga „Hundimäng“	63
Lisa 4. Mõttepäevik	65

Sissejuhatus

Eesti keele teise keelena õpetamine on hetkel väga aktuaalne. 12. detsembril 2022. aastal kinnitas Riigikogu vene õppekeelele haridusasutuste ülemineku eestikeelsele õppele. Sellega seoses läksid 2024/2025. õppeaasta algusest eestikeelsele õppele üle kõik lasteaiad ning üldhariduskoolide 1. ja 4. klassid. (Põhikooli...2022). Seoses sõjaga Ukrainas on Eestisse saabunud palju sõjapõgenikke, kellest suur hulk on sisenenud Eesti koolisüsteemi ning õpib seal eesti keelt. Seegi on suurendanud eesti keele kui teise keele õpetamise tähtsust.

Käesolev magistr töö keskendub eesti keele teise keelena õppele ning seob selle muusikaga. Muusika ja laulude kasutamine keeleõppes on populaarne ja efektiivne õppevahend, mida on ülemaailmselt palju uuritud. Töö annab ülevaate, kuidas laule tunnis kasutada, mida arvavad sellest õpilased ise ning kuidas laulude kasutamine toetab eesti keele omandamist. Teema valikul lähtus autor isiklikust huvist ning ka tööalasest vajadusest luua õpilaste jaoks huvipakkuvaid õppematerjale, kaasata õpilasi paremini tunni tegevustesse ning muuta tunnid ja seeläbi ka eesti keele õpe laste jaoks atraktiivsemaks ja lõbusamaks. Töö on autori jätkutöö bakalaureusetööl, milles uuriti samamoodi muusika kasutamist keeletundides, kuid seda alushariduse valdkonnas ning õpetajate vaatepunktist (Koppel 2019).

Varasemalt on muusika ja laulude kasutamist eesti keele õppes Eestis uuritud, kuid peamiselt puudutavad selle teemalised tööd alushariduse valdkonda. Ele Margna (2014) uuris oma bakalaureusetöös laulude kasutamist eelkooliealiste laste inglise keele tundides. Svetlana Udras (2024) uuris oma magistr tööös laulude kasutamise mõju erivajadusega laste eesti keele teise keelena tundides põhikooli esimeses kooliastmes ning selgus, et laulud aitasid lastel paremini omandada sõnavara ning muusika mõjutas positiivselt õpilaste suhtumist eesti keele õppesse. Laulude kasutamine keele õpetamiseks seostubki rohkem alushariduse valdkonnaga, kuid täpsemad uuringud, kuidas see toimiks Eesti koolikontekstis hetkel autorile teadaolevalt puuduvad.

Käesolev magistr töö on kvalitatiivne uurimus ning selle koostamisel on lähtutud tegevusuuringu meetodikast. Töö eesmärk on välja selgitada, kuidas suhtuvad 2. klassi õpilased laulude kasutamisse eesti keele teise keelena tundides ning mil määral see toetab õppimisprotsessi. Selleks koostati laulutegevustega õppematerjal Pille Pipra (2015) 2. klassi eesti keele teise keelena õpiku „Koos on lõbus. Janno jutud“ juurde ning kasutati seda õpilastega õppetöös kahekuulise perioodi vältel. Selle käigus analüüsiti õppematerjali tõhusust nii laste kui ka õpetaja vaatepunktist.

Töö eesmärgist lähtuvalt on püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

1. Kuidas suhtuvad 2. klassi lapsed laulude kasutamisse eesti keele tunnis?
2. Missugune on laste meeleolu laulmistegevuste ajal?
3. Mil määral aitavad laulud lastel eesti keelt õppida?
4. Missugused laulud lastele meeldivad?
5. Kuidas mõjutab laulude kasutamine tunnidistsipliini ja tunni üldist atmosfääri?

Magistritöö teoreetilise osa koostamisel on kasutatud laste arengupsühholoogiat ja keelelist arengut käsitlevaid teoseid ning laulude kasutamist keeleõppes kirjeldavaid väljaandeid ja teadusartikleid. Peamiselt on tuginetud ingliskeelsetele materjalidele, kuid võimalusel on kasutatud ka eestikeelseid allikaid.

Tööst on kasu eesti keele teise keelena õpetajatele, kes soovivad mitmekesistada oma keeletunde ja kasutada oma töös rohkem muusikat. Töö aitab õpetajal muusikalisi tegevusi kavandada ja läbi viia. Kasu saavad sellest ka õpilased, kelle jaoks muutub keeleõpe seeläbi mängulisemaks ja atraktiivsemaks. Töö kirjutamine aitab autoril lahti mõtestada laulude kasutamist keeletunnis, analüüsida selle tõhusust ning tänu sellele areneda õpetajana.

Magistritöö koosneb sissejuhatusest, neljast peatükist, kokkuvõttest, kirjandusest ja lisadest. Esimeses peatükis avab autor teoreetilise tausta ning annab ülevaate laulude kasutamisest keeleõppes. Teine peatükk kirjeldab töö metoodikat, kolmas peatükk sisaldab uurimuse tulemusi ning neljas peatükk on arutelu.

1. Laulud keeleõppes

Igal inimesel on kokkupuude muusikaga. Muusika ümbritseb meid kõikjal juba sünnist saati ja on meie igapäevaelu lahutamatu osa. Muusika rahustab, ergutab, muudab meid rõõmsaks, muudab meid kurvaks. Muusikat kasutatakse palju pedagoogikas ning ka keeleõppes on see laialt levinud – ilmselt just eelpool öeldu tõttu: muusika puudutab meid kõiki.

Muusika on lai mõiste ja selle erinevad elemendid ning nende kasutamise viis toetab keelelist arengut väga mitmekesisel moel. Muusika parandab keskendumisvõimet ja mälu, muudab õppe lõbusamaks ja stressivabamaks, parandab grupi ühtsustunnet ja tõstab motivatsiooni (Farmand, Pourgharib 2020: 841). Igasugune kuulamine (instrumentaalne muusika, loodushelid jmt) toetab kuulamisoskuse arengut, mis kaudselt aitab kaasa ka keele omandamisele (Kärtner 2000: 7). Laps, kes on harjunud muusikat tähelepanelikult kuulama ning jälgima helikõrgust, tämbrit ja väljendusrikkust, suudab samu detaile märgata ka kõnes. (Paterson, Willis 2008). Lisaks sellele aitab muusika õpetajal suunata ja muuta laste meeleolu tunnis, luues seeläbi soodsa pinnase õppimiseks. Tempokas muusika võib lapsi elavdada, rahulik muusika aitab neid rahustada (Kärtner 2000: 24).

Käesoleva töö põhifookus on laulude ehk sõnalise materjali kasutamisel. Tuntud USA keeleteadlane ja keeleõpetaja Tim Murphey (1992) leiab, et laulud on ideaalne õppematerjal, sest need on vabalt kättesaadavad kõigile ning õpilastele äärmiselt motiveerivad. Laulud jäävad kergesti meelde ning nende kasutamine võib tundi tuua värskust ja energiat. Kuid laul üksi ei õpeta keelt. Oluline on see, mida sellega teha ja kuidas muuta lihtsalt laulu kuulamine või laulmine suhtluse osaks. (Murphey 1992: 5–6)

Laulude kasutamist keeletunnis toetab Põhikooli riiklik õppekava (2023). Eesti keele teise keelena õppeaine kirjelduses on märgitud, et I kooliastmes õpitakse keelt peamiselt mängu ja tegevuste kaudu ning põhirõhk on hääldusnormide omandamisel ning häälega lugemisel. Samuti on osaoskuste arendamiseks esitatud sobilike tegevuste seas laule mainitud kolmel korral:

- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- jutustava teksti, laulu ja luuletuse kuulamine ning nende põhjal ülesande lahendamine;
- laulu-, sõna-, laua- ja liikumismängude mängimine. (ÕKMV 2023)

Laulude kasutamine toetab ka muud õppekavas väljatoodut. Riikliku õppekava järgi „kasutatakse keeletundides inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi” ning „kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste”. Õppekava toob välja ka keelekeskkonna ning eestikeelse meedia

kasutamise olulisuse. Viidatakse õpilaste õpioskuste arendamisele ning oskusele kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. (PRÕK 2023) Laulude kasutamisel keeletunnis on õpilased aktiivsed osalised ning selline õppematerjal on inspireeriv ja kaasahaarav. Laule tunnitegevustena kasutades kujuneb õpilases teadlikkus, et nende abil on võimalik õppida keelt ning arenevad ka õpilase muud õpioskused nagu näiteks eneseväljendusoskus.

Tänapäeval on väga olulisel kohal ka õppeainete omavaheline lõimimine. Lõimides keeletundi muusikalisi tegevusi, saavad õpilased kasutada muusikaõpetuses õpitud oskusi keeletunnis. Selline õppekeskkond on õpilaste ja õpetaja jaoks põnev, motiveeriv ja vaheldusrikas ning toetab erineva õpistiiliga õpilasi. Põhirõhk ei ole keele õppimisel, vaid eesmärgipärasel infovahetusel õpetaja ja õpilaste vahel ehk keele abil hangitakse uusi teadmisi. Selle tulemusel toimub keeleõpe ning arendatakse ka muid pädevusi nagu näiteks sotsiaalsed oskused. (Ruutmets, Saluveer 2010: 200, 283) Põhikooli riiklik õppekava (2023) toob eesti keele teise keelena õppekavas välja muusikaga lõimimise võimaluste all vaid teemakohased laulud ja tantsud. Veidi täpsemalt on kirjeldatud muusika lõimimise võimalusi eesti keele ja võõrkeeltega, kus lõimimisvõimalusena on kirjeldatud näiteks võõrkeelsete tekstide hääldamist, helide, hääle ja häälikute eristamist häälemängude kaudu, laulusõnade tähenduse selgitamist, sõnavara omandamist ja arendamist, häälikupikkuste tajumist rütmide abil, keskendunud kuulamise harjutamist jms. (PRÕK 2023)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et muusika ja eriti laulude kasutamine on kooskõlas riikliku õppekava põhimõtete ja eesmärkidega. Järgnevalt vaatleme täpsemalt, kuidas laulud aitavad kaasa õppimisele ning keele omandamisele.

1.1. Laulud ja keele omandamine

Esimese kooliastme õpilased sarnanevad kognitiivse arengu poolest pigem eelkooliealiste kui vanemate koolilastega, kuid kooli astudes muutub tuntavalt nende õppimisviis. Aktiivse ja liikuva õppe asemel kasutatakse tunnis enam õpikuid ja töölehti ning õpitakse rohkem istudes. Samas on mängul ka selles kooliastmes kognitiivses ja sotsiaalses arengus suur roll. Õppetöös on oluline teadvustada, et selle vanusegrupi puhul ei ole enam nii tähtis õpetaja heakskiit, vaid suhtumist hakkavad üha enam mõjutama kaasõpilased. (Pica 2012)

Kui rääkida konkreetsemalt keeleõppest, siis omandatakse keelt põhiliselt kaudselt läbi mängude, kuid selles vanuses hakkavad lapsed õppima ka teadlikumalt. Grammatika ja keelereeglite õpetamine ei peaks olema siiski esikohal. Keeleõppes on oluline suhtlemis- ja

kuulamisoskuse arendamine: lapsed kuulavad, kordavad, õpivad korruga pikemaid fraase, kasutavad neid hiljem teises kontekstis, asendavad neis sõnu ja laiendavad neid. Keeletunni õppematerjal peab vastama õpilaste keeleoskustasemele, olema üldiselt tuttava sõnavaraga ja mitte väga mahukas. Kuulamismaterjali puhul on oluline, et see oleks esitatud erinevate inimeste poolt. Hästi sobivad näiteks salmid, laulud, dialoogid, töökäsud jm. (Ruutmets, Saluveer 2010: 262–263).

Lastel on loomupärane huvi muusika vastu, nad naudivad laulmist ning muusika saatel liikumist ning muusika mängib nende igapäevaelus olulist rolli. Just seetõttu on laulmine ja muusika tõhusad vahendid ka võõrkeele õpetamisel (Ruutmets, Saluveer 2010: 273; Shin 2017, Brewster, Ellis 2002: 162). Kui küsida lastelt nende hobide kohta, siis sageli on vastuseks mõni muusikaga seotud valdkond: muusika kuulamine, laulmine, tantsimine või pillimäng. Laste enda isiklike huvide kasutamine keeletunnis on lastele motiveeriv ning võimaldab keeleõppe siduda laste endi eluga. See aga võib viia keeleõppe klassiruumist väljapoole ning annab õpilasele juurde lisisisendit keeleõppeks. (Fonseca-Mora 2000)

Kooli kontekstis kasutatakse laule paljudes ainetundides ning nende abil on lihtne õppida erinevaid teemavaldkondi, näiteks matemaatikas korrutustabelit. Meloodia jääb kergesti meelde ning selle abil on hiljem võimalik meenutada lauluga seotud tekstilist informatsiooni. (Fonseca-Mora 2000). Keeletunni kontekstis ongi eriti oluline just sõnade ja väljendite õppimine ning laulud võivad aidata õpilastel tunni materjali paremini omandada. Sõnavara õppimist toetab lauldes esinevate loomulike korduste ja riimide olemasolu (Ruutmets, Saluveer 2010: 273). Laulude abil on võimalik sõnavara ja väljendeid esitada kontekstis, lauldes saab neid järjepidevalt korrata ning selle tulemusena jäävad sõnad õppijatele paremini meelde (Lee, Lin 2015). Õppimise algfaasis, mil õpilaste oskused keelt ise produtseerida on piiratud, on laulude kasutamine väga hea viis laste kaasamiseks õppetegevusse. Lisaks sellele, et laps saab laulu abil harjutada hääldust ja sõnavara, tunneb ta ühiselt lauldes, et ta juba oskab keelt. (Dunn 2012: 56–57) Aktiivset osalemist juba tegevuse õppimisfaasis toetavad ka lauldes esinevad kordused (Watts 1984).

Laulude ja keeleõppe teemal on läbi viidud palju uuringuid (Lee, Lin 2015; Medina 1990; Yousefi jt 2014) ning need näitavad, et laulude kasutamine keeletunnis toetab olulisel määral sõnavara omandamist. Sageli võrreldakse sellistes uuringutes erinevaid õpiviise kasutanud grupe ning tulemusena selgub, et laule kasutanud grupp omandab rohkem sõnavara. Laulude kasutamise efektiivsus avaldub juba ka pärast lühiajalist õppeperioodi. Näiteks viidi täiskasvanud ungari keele õppijate seas läbi katse, mille käigus õpetati katseisikutele ungari keelt 15 minuti jooksul „kuula ja korda” meetodi abil. Õpilased olid jaotatud kolme gruppi.

Ühes grupis rakendati rääkimist, teises rütmilist kõnet ja kolmandas laulmist ning laulmise teel õppiv grupp näitas testis palju paremaid tulemusi. (Ludke jt 2013)

Keeleõppes on väga populaarne käsutäitmismeetod (ingl *Total Physical Response*), mille alusepanijaks on James Asher 1960ndatel aastatel. Selle meetodi abil õpitakse keelt läbi suulise teksti ja sellega seotud tegevuse. Õpitakse peamiselt sõnade tähendusi, grammatikat õpitakse induktiivselt. Õpetaja valib sobivad korraldused, õpilane on kuulaja ja täidesaatja ning vastab korraldustele üksi või ühiselt koos klassiga. Esialgu on põhirõhk suuresti kõnest arusaamisel ning alles hiljem tegeletakse kõne produtseerimisega. (Asher 1977, viidatud Celik 2021 järgi) See meetod on väga levinud keele õpetamisel just väiksemate lastega, kuna keelt õpitakse mänguliselt ning ise kaasa tehes. Meetod arvestab ka laste “vaikse perioodiga”, mille jooksul nad alles õpivad keelt ning ei oska seda veel ise luua. (Bui 2018) Käsutäitmismeetodi raames saab kasutada palju erinevaid õpiviise nagu näiteks joonistamine, muusika, mängud, rollimängud, lugude jutustamine, võistlused jne (Celik 2021). Väga levinud on selle meetodi raames kasutada laule, mille eesmärgiks on arendada eelkõige kuulamisoskust, seostada sõnu ja tegevusi ning arendada rütmitunnet. Tegevustega seotud lauludes saavad lapsed osaleda isegi siis, kui nad ise laulda ei oska. Lastelt eeldatakse esialgu üksnes arusaamist ja laulu sõnadega seotud liigutuste tegemist. Kui laule on piisavalt kuulatud, võib lastele selgeks õpetada ka laulusõnad. Õpitud laule võib kohandada vastavalt õpitavale sõnavarale asendades neis sõnu või fraase. (Ruutmets, Saluveer 2010: 273–274) Õpiülesanne võib olla ka õpilastega ühiselt liigutuste välja mõtlemine, mis aitab õpetajal aru saada, kas sõnadest saadakse aru, ning julgustab õpilasi loovalt mõtlema ja tunnis aktiivselt osalema. Samu liigutusi saab kasutada hiljem muus kontekstis. (Shin 2017)

Laulude ja muusika kasutamist keeletunnis toetab ka Gardneri multiintelligentsuse teooria, mille järgi on vähemalt 7 erinevat tüüpi vaimset võimekust (keeleline ehk lingvistiline, loogilis-matemaatiline, muusikaline, ruumiline, kehalis-kineetiline, enesetunnetuslik ja suhtlemisalane) ning igaühel meist on erinevad võimed, tugevused ja nõrkused nende intelligentsitüüpide raames. Just seetõttu on oluline, et õpetajad esitaksid tunni materjali erineval moel. Seda tehes saab toetada õpilaste arengut valdkondades, milles nad ei ole nii tugevad. Materjali esitamine erinevatel viisidel aitab ka õpetajal oma valdkonda süvendatult mõista. (Gardner, Hatch 1989; Gardner 2013) Gardneri multiintelligentsuse teooriale viitab ka Fonseca-Mora (2000), kes rõhutab, et klassiruumis tuleks tähelepanu pöörata kõikide õpilaste tugevatele külgedele, kuid keeletunnis just muusikalisele intelligentsusele, viidates keele ja muusika sarnasusele.

1.2. Laulud ja õpimotivatsioon

Motivatsiooni olulisust keeleõppes mainisid esmakordselt Kanada teadlased Gardner ja Lambert eelmise sajandi teises pooles. Nende järgi on motivatsioonil keeleõppes suur roll ning see pole seotud õpilase võimekuse või oskustega (Dörnyei, Ushoki 2012). Dörnyei (2001) väidab, et neid, kes suudavad võõrkeele ära õppida, ja neid, kes seda ei suuda, eristabki just piisav või vähene motivatsioon.

Dörnyei (2001) sõnul mõjutavad motivatsiooni teise keele õppes keel ise ning erinevad keelega seotud elemendid, näiteks kultuur ja kogukond. Tähtsat rolli mängivad ka õppija enda iseloomuomadused ning õpituatsioon ehk kõik elemendid, mis on seotud tunniga: õppematerjalid ja -meetodid, õpetaja käitumine ning võime motiveerida. (Dörnyei 2001) Õpetaja jaoks on kõige olulisem just viimane punkt ehk õpituatsioon, sest see on midagi, mida saab kõige enam muuta. Kõrge õpimotivatsioon toetab õppimisprotsessi, kuid samuti aitab tõhus ja huvitav keeleõpe õpilast motiveerida. Lisaks üldisele õpimotivatsioonile on oluline ka lühiajaline motivatsioon, mis on seotud igapäevaste tunnitegevustega ja aitab hoida õppijate tähelepanu ja huvi tunni jooksul. (Cook 2008: 139–140)

Ruutmets ja Saluveer (2010) toovad välja üldised motivatsiooniga seotud põhimõtted esimeses kooliastmes, mis keskenduvadki peamiselt õpitegevustele ja -meetoditele. Nende sõnul on õpilaste huvi ja sisemine motivatsioon esimestel kooliaastatel üldiselt kõrge. Lapsed osalevad hea meelega tegevustes, mis on nende jaoks uused ja põnevad ning mille käigus saavad nad oma oskusi proovile panna ja arendada. Lisaks mõjutab motivatsiooni ja huvi õppimise vastu õppeülesannete raskustase: kõige rohkem rõõmu tunnevad õpilased tegevusest, mis pakub parasjagu pingutust, kuid pole ülemäära keerukas. Motivatsiooni aitavad tõsta laste huvidega seotud tegevused, üllatused ja mängud. (Ruutmets, Saluveer 2010: 95) Ka Medina (1990) viitab oma uurimuses õppetegevustele ning väidab, et muusika muudab keeleõppe mitmekesisemaks ja atraktiivsemaks ning suurendab seeläbi laste õpimotivatsiooni. Samuti on laulude abil võimalik omandada keelt kiiresti, mis omakorda motiveerib ja tõstab laste enesekindlust. Laps tunneb, et ta juba oskab keelt ning saab oma oskusi demonstreerida näiteks vanematele ja sõpradele. (Brewster, Ellis 2002: 162) Motivatsiooni seisukohast on oluline veel märkida, et laulmine on sotsiaalne tegevus ning laste jaoks nauditav, kuna aitab neil luua sõprussidemeid ja tekitada grupikuuluvustunnet (Shin 2017).

2016. aastal viidi Peruu läbi uurimus (Aguirre jt 2016), mille käigus uuriti laulude mõju laste motivatsioonile kolmanda klassi inglise keele võõrkeelena tundides. Vaatluse all oli kaks õpigruppi: ühe grupiga lauldi palju inglisekeelseid laule, teisega järgiti tavapärasest õpirutiini.

Tulemused näitasid, et laulmisel oli positiivne mõju õpilaste motivatsioonile. Iga tunni lõpus vastasid õpilased küsitlusele, mille vastustest tuli välja, et õpilastele, kes tundides laulsid, meeldis inglise keele tund rohkem kui õpilastele, kes ei laulnud. Küsimusele „Mis sind innustab inglise keelt õppima?“ vastas laule kasutanud grupp kõige sagedamini just „laulmine või laulude kuulamine“. Tunde jälginud vaatlejad märkasid, et laulude kasutamine mõjus positiivselt laste motivatsioonile, osalemisele, tähelepanule ja huvile. Õpilased olid entusiastlikud, jälgisid huviga õpetaja laulmist ja liigutusi ning tegid tegevusi kaasa. Lapsed näitasid üles initsiatiivi, esitasid ise küsimusi ja tahtsid tulla tahvli juurde vastama. Tunnis lauldi ka niisama vabast tahtest. Samuti jälgisid lapsed parema meelega õpetaja korraldusi ja klassiruum oli vaiksem. Õpilased olid tähelepanelikud ning neil polnud raske tegevustele keskenduda. Laulmise tegevustes laulsid kõik kaasa, kuulamise puhul olid lapsed vaikselt ning keskendusid muusikale. Tundides, kus muusikat ei kasutatud, olid lapsed sagedamini hõivatud tunniväliste tegevustega. Nad tundusid apaatsed ja neid tihti ei huvitanud õppetegevused. Lapsed üldiselt ei tahtnud tunnis osaleda, ei tõstnud kätt ega tulnud vabatahtlikult tahvli juurde. Tegevusi tehti sageli vaid siis, kui õpetaja küsis või palus midagi teha. Nendes gruppides oli ka rohkem probleeme käitumise ja distsipliiniga. (Aguirre jt 2016)

1.3. Laulud ja õpiärevus

Õpilaste emotsionaalne seisund mängib õppeprotsessis olulist rolli. Kui lapsed tunnevad ennast tunnis rõõmsalt ja turvaliselt, siis suure tõenäosusega omandavad nad paremini ka tunni materjali. (Moon 2000: 9) Emotsionaalsest tegurist keeletunnis on rääkinud juba Krashen (1982), kes tõi samuti välja, et selleks, et toimuks õppimine, peab õpilane olema tunnis lõdvestunud, mis omakorda tagab positiivse hoiaku õppimise suhtes.

Gürsoy (2013) uuringust selgub, et ärevus keeletunnis kasvab vanusega ning lastest vanusevahemikus 10–15 aastat tundis kõige vähem ärevust just noorim vanusegrupp. Kuid täheldati ka, et vanemate laste puhul tekitavad ärevust just grammatikale orienteeritud keeletunnid ning eksamid, mis nooremate puhul niivõrd suurt rolli ei mängi. (Gürsoy 2013) Samas on leitud, et nooremad õppijad on just ärevamad, kuna tunnis võõras keelekeskkonnas viibimine on nende jaoks uus hirmutav situatsioon, mis mõjutab õpilaste emotsioone ja tekitab stressi (Dewaele 2007, viidatud Aydın 2017 järgi).

Õpetajad peaksid suutma luua tunnis positiivse õpikeskkonna ning laulud on üks viis kuidas seda teha (Shoepf 2001; Ruutmets, Saluveer 2010). Laulude kasutamine tekitab mõnusa ja meeldiva atmosfääri, kus lastel on võimalus kuulata keelt, täiendada oma sõnavara ja

parandada kuulamis- ja rääkimisoskust (Shin 2017). Ärevuse vähendamist toetavad ka juba varem mainitud käsutäitmisemeetodi põhimõtted nagu ühiselt tegutsemine, liikumine ning “vaikse perioodiga” arvestamine (Asher 1977, viidatud Celik 2021 järgi). Laulude kasutamine korduva tegevusena näiteks tunni alguse või lõpu märkimiseks võib samuti vähendada ärevust keeletunnis (Ruutmets, Saluveer 2010).

Erilist tähelepanu vajavad keeleõppes ka tagasihoidlikud ja introvertsed õpilased, kellel võib olla raskem suulistes tegevustes osaleda või end klassi ees väljendada. Laulud ei tekita hirmu ning ka vaoshoitum laps tunneb end ühiselt klassiga laudes turvaliselt (Brewster, Ellis 2002: 162). Muusika ja laulmine võimaldab neil tunnis aktiivsemalt osaleda, luua sotsiaalseid sidemeid ja tunda ennast osana grupist (Lee, Lin 2015).

Eelnevas alapeatükis mainitud Aguirre (2016) uuringust tuleb samuti välja, et lapsed tundsid ennast laudes rõõmsalt, tegid tegevusi entusiastlikult kaasa ja olid rohkem kaasatud. Laulude mõju ärevusele uuriti ka Itaalia noorte inglise keele tundides. Uurimuse tulemusel selgus, et lauludel on võime muuta tunni atmosfääri vabamaks ja lõdvestunumaks ning õpilased kogesid rohkem positiivseid emotsioone. Õpilased, kelle puhul täheldati madalat enesetõhusust, vähendas laulude kasutamine ärevustaset. (Passiatore 2019)

1.4. Laulude kasutamise põhimõtted keeleõppes

Laule saab kasutada paljudel viisidel ja tunni erinevates etappides: häälestuseks, üleminekul ühelt tegevuselt teisele, tunni lõpetuseks, tähelepanu äratamiseks, sõnavara tutvustamiseks ja kinnistamiseks, meeleolu muutmiseks jne (Brewster, Ellis 2002: 168). Samas on oluline, et õpetajal oleks selge eesmärk: sõnavara ja grammatika õppimine, lõbusa meeleolu loomine vmt (Kärtner 2000: 25).

Millington (2011) väidab, et sageli kasutatakse laule keeletunnis ebaefektiivselt: lihtsalt pausina muude tegevuste vahel ning kuigi laulmine on õpilastele lõbus ja meeldejääv, ei õpeta laulu kasutamine sellisel kujul lapsi õpitavas keeles suhtlema. Autor kirjeldab lauluga tegelemist kolmes etapis. Sissejuhatavas etapis esitab õpetaja piltide abil lastele laulu sõnavaraga seotud küsimusi ning kasutab oma kõnes laulus esinevaid fraase. Põhietapis tutvustatakse lastele laulu, huvi tekitamiseks võib seda teha erineva tempo ja dünaamikaga lisades sõnadele ka liigutusi. Laulu tuleks läbi laulda mitu korda. Lõppetapis kasutatakse laulu sõnu ja väljendeid muus kontekstis. Selleks võib olla kirjalik tegevus, mille käigus tuleb täita lüngad tekstis, või näiteks suulised rollimängud. (Millington 2011: 138—139)

Paterson ja Willis (2008) kirjeldavad laulu õpetamist inglise keele ja muusika lõimitud tunnis järgmiselt. Õpetaja laulab laulu koos liigutustega ette. Lauluga tutvumine toimub mitme järjestikuse tunni jooksul ning esialgu peavad lapsed vaid kuulama ja liigutusi kaasa tegema. Kui laulu on juba mitu korda kuulatud, siis võiks lapsed hakata juba seda ka kaasa laulma. Harjutamisfaasis võib laulu fraase laulda eraldi läbi, samuti keerulisemaid sõnu ja väljendeid. Põnevuse lisamiseks saab laulu laulda ka erineva karakteriga. (Paterson, Willis 2008: 12) Laste jaoks võib olla raske kasutada laulus esinevaid väljendeid kõnes, sest lauldes ja rääkides võib hääldus kõlada väga erinevalt. Selleks, et laulusõnad ja väljendid jõuaks ka õpilaste keelekasutusse, on vajalik laulusõnu harjutada ka ilma viisita. (Dunn 2012: 221; Paterson, Willis 2008: 12)

Brewster ja Ellis (2002) esitavad laulude kasutamiseks õppetöös oma põhimõtted. Esmalt tutvustab õpetaja konteksti, siis õpitakse uusi sõnu, esitatakse laul või lindistus, tehakse ülesandeid, harjutatakse õiget hääldust, esitatakse laul ühiselt ning lõpuks tutvutakse laulu tekstiga näiteks töölehe abil. Õpetaja võib neid etappe vastavalt vajadusele kohandada. (Brewster, Ellis 2002: 168)

Shin (2017) kirjeldab laulude valiku protsessi ning on koostanud kontroll-lehe nõuetega, millele peab vastama keeleõppes kasutatav laul. Väited aitavad otsustada, kas laul sobib kasutamiseks keeletunnis. Selleks peab õpetaja valima ühe laulu ning analüüsima, kas see vastab järgmistele punktidele:

1. Laul on seotud tunni temaga.
2. Laul vastab õpilaste keeleoskustasemele.
3. Laul on kaasahaarava meloodia ja rütmiga
4. Laul on muusikaliselt lihtne (ulatus, meloodia, rütm).
5. Laul on korduva teksti, rütmi ja meloodiaga.
6. Laulu saadavad liigutused/tegevused/teatrimäng.
7. Laul on laste jaoks motiveeriv ja huvitav. (Shin 2017)

Kokkuvõtteks võib öelda, et laulude kasutamine keeleõppes on efektiivne ja õpetajate poolt sageli kasutatud vahend. Laulud on hea õppematerjal ning nende abil on võimalik tõsta õpilaste õpimotivatsiooni rikastades tundi põnevate tegevustega. Samuti muudab muusika tunned nauditavamaks ning aitab vähendada laste ärevustaset tunnis.

2. Metoodika

Käesolev magistritöö on kvalitatiivne uurimus, mille eesmärk on välja selgitada, kuidas suhtuvad 2. klassi õpilased laulude kasutamisse eesti keele teise keelena tundides ning mil määral see toetab õppimisprotsessi. Töö käigus koostati laulutegevustega õppematerjal Pille Pipra (2015) eesti keele teise keelena õpiku „Koos on lõbus. Janno jutud“ kahe peatüki juurde. Materjali katsetati õpilastega kahekuulise perioodi vältel ning analüüsiti selle tõhusust nii laste kui ka õpetaja vaatepunktist. Töö autor töötab üldhariduskoolis õpetajana ning viis tegevused läbi oma õpilastega.

Eesmärgist lähtuvalt on esitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas suhtuvad 2. klassi lapsed laulude kasutamisse eesti keele tunnis?
2. Missugune on laste meeleolu laulmistegevuste ajal?
3. Mil määral aitavad laulud lastel eesti keelt õppida?
4. Missugused laulud lastele meeldivad?
5. Kuidas mõjutab laulude kasutamine tunnidistsipliini ja tunni üldist atmosfääri?

Valim

Valimisse kuulus 18 2. klassi õpilast vanuses 8—9 aastat, neist 7 olid tüdrukud ja 11 poisid. Laste emakeel on peamiselt vene keel, kuid õpilaste hulgas on ka ukraina ja gruusia emakeelega lapsi. Laste eesti keele tase on väga erinev. Klassis on lapsi, kes on käinud Eesti lasteaias ning oskavad eesti keelt üsna hästi. Samas on seal ka mitmeid Ukrainast pärit lapsi, kelle jaoks need tunnid sel õppeaastal on esimene kokkupuude eesti keelega.

Andmete kogumine

Andmed koguti kahe küsimustiku ja mõttepäeviku abil. Esimene küsimustik (lisa 1) täideti õppematerjali katsetamisperioodi lõpus, mil lauldi kõik laulud veel üks kord läbi. Pärast igat laulmist täitsid õpilased lühikese kahe küsimusega küsimustiku, milles pidid nad kommenteerima konkreetset laulu. Küsimustiku eesmärk oli välja selgitada laste lemmiklaulud ning saada infot, mis õpilastele konkreetse laulu juures meeldis või ei meeldinud. Küsimused olid esitatud ainult eesti keeles, kuna need ei olnud keeleliselt rasked ning küsimuste selgitamine või tõlkimine ei võtnud palju aega. Lapsed vastasid nii eesti kui ka vene keeles.

Kahekuulise perioodi lõpus paluti lastel täita ka mahukam küsimustik (lisa 2), milles uuriti nende üldist suhtumist laulmisesse. Kokku oli küsimustikus 13 küsimust: 9 valikvastustega

küsimust, 3 avatud vastusega küsimust ning joonistamisülesanne. Küsimused olid esitatud lihtsas sõnastuses nii eesti kui ka vene keeles, et saada võimalikult täpseid tulemusi ning minimeerida võimalust, et õpilane vastab valesti või suvaliselt, kuna ei saanud küsimusest aru. Samuti aitas see vähendada ajakulu, mis kaasneks küsimuste selgitamisega tunnis. Õpilaste hulgas oli palju lapsi, kelle keeleoskustase ei võimalda igast küsimusest aru saada. Vastusevariantide juurde oli lisatud emotikone, mis tegid küsitluse atraktiivsemaks ning aitasid lastel mõista paremini küsimustiku sisu. Küsimustiku täitmise ajal palusin õpilastel olla vaikselt ning mitte kommenteerida küsimusi ega oma vastuseid, et vältida üksteise mõjutamist. Vastamine oli vabatahtlik ja anonüümne ning avatud küsimuste puhul võisid lapsed vastata nii eesti kui ka vene keeles.

Andmed koguti ka mõttepäeviku abil, kuhu kirjutati peamiselt üles laulutegevuste läbiviimisel tekkinud tähelepanekud: õpilaste reaktsioonid, huvi, käitumine ja muud tunniga seotud kommentaarid. Märkmed kirjutati tekstitöötlusprogrammi vahetult pärast tegevuste läbiviimist.

Andmete analüüs

Andmeid analüüsiti kvalitatiivselt. Valikvastustega küsimuste puhul arvatati iga vastuse sagedus, tulemused koondati tabelitesse ning esitati numbriliselt. Avatud küsimustele antud vastused kirjutati välja ja märgiti ära iga vastuse esinemissagedus. Joonistusi analüüsiti visuaalselt ning oluline kirjutati välja. Mõttepäeviku sisu analüüsiti ning seostati teooria ja küsimustike tulemustega.

2.1 Uurimistöo etapid

Uurimuse läbiviimiseks kasutatakse kvalitatiivse uurimismeetodi alla kuuluva tegevusuuringu metoodikat. Erika Löfströmi „Tegevusuuringu käsiraamatus” defineeritakse tegevusuuringut erinevatele autoritele viidates kui „sotsiaalsete olukordade uurimist, mille viivad läbi praktikud eesmärgiga parandada teatud (erialase) tegevuse kvaliteeti”. Tegevusuuringu käigus uuritakse enda õpetamisviise ja praktikaid ning uurija on tavaliselt ise kooliõpetaja (Löfström 2011). Meetod ongi väga levinud just hariduse valdkonnas (Dick 2006, viidatud Laherand 2010 järgi). Coheni jt (2007) järgi on tegevusuuring hea näiteks vähemlevinud õppemeetodite katsetamiseks ja analüüsiks koolis, samuti õpetaja enda õpetamisoskuste parandamiseks, õppemeetodite arendamiseks ning õpetaja analüüsivõime suurendamiseks ja eneseteadlikkuse tõstmiseks (Cohen jt 2007). Tegevusuuringut eristab teistest uuringutest kohene rakendatavus, mis uurijale ongi teatud mõttes tulemus, mida tuleb hinnata (Löfström 2011).

Uurimuse läbiviijad kasutavad olulise teabeallikana refleksiooni, mille tulemusel võib muutuda nii suhtumine kui õpetamispraktika. Selleks on soovitatav praktikul kasutada mõttepäevikut. (Löfström 2011)

Tegevusuuring koosneb neljast etapist: planeerimine, tegutsemine, vaatlemine ja analüüsimine. Tegevusuuring on tsükliline ning neid etappe võib läbi teha mitmeid kordi. (Löfström 2011) Järgnevates alapeatükkides kirjeldatakse igat etappi käesoleva töö vaates.

2.1.1. Planeerimine

Planeerimise etapis tutvuti erialase kirjandusega, sõnastati uurimisprobleem, püstitati eesmärgid ja esitati uurimisküsimused. Selle etapi käigus toimus kõige rohkem kohtumisi juhendajaga, mille jooksul arutati laulutegevuste sisu, töö vormistamise ja tegevuste läbiviimise korralduse üle. Planeerimise etapis katsetati läbi esimesed laulutegevused ning selle tulemusel muutus ka esialgne plaan. Kui esialgu oli plaanis viia laulutegevusi läbi vaid ühes õppegrupis, siis katsetamise käigus selgus, et laulutegevused sobivad väga hästi ka teise grupi tundidesse, ning seetõttu otsustati tegevusi läbi viia mõlemas grupis. Rühm, milles esialgu laulutegevusi teha ei planeeritud, on õpetaja seisukohast väga raske grupp, kus on probleeme õpimotivatsiooni ja käitumisega. Katsetamise käigus selgus, et laululised tegevused toimivad selles rühmas hästi ning aitavad lastel keskenduda tegevusele ja vähendada käitumisprobleeme. Selles etapis konsulteeriti ka kooli juhtkonnaga ning saadi nõusolek uuringu läbiviimiseks vastavates õppegruppides. Lisaks mõeldi läbi laulutegevuste läbiviimise

ajakava. Planeerimise ja tegutsemise etapp osaliselt kattusid, sest planeerimise etapis valmistati ette ka õppetegevusi.

2.1.2. Tegutsemine

Tegutsemise etapi käigus koostati õppematerjal Pille Pipra (2015) eesti keele õpiku „Koos on lõbus. Janno jutud” juurde, mis on mõeldud vene õppekeele kooli 2. klassile. Õpik koosneb kaheksast peatükist ja igas peatükis on 7–10 alateemat. Iga alateema sisaldab endas lühijuttu ja harjutusi, mis aitavad mõista teksti, omandada sellega seotud sõnavara ning grammatikat. Iga alateema juurde kuulub jutuga seotud tegusõna ja selle pööramine olevikus ja minevikus. Sageli ilmestab teemasid ka luuletus või mäng. Teise klassi õpikus on teemade raames tutvustatud 3 laulu: mardilaul, „Rongisõit” (sõnad Ellen Niit, muusika Gustav Ernesaks) ja „Kalad” (sõnad Ellen Niit, muusika Gustav Ernesaks). Need laulud on mõeldud ühiseks laulmiseks või kuulamiseks ning muid tegevusi nendega seotud ei ole. Õpiku juurde kuulub ka töövihik, mille harjutused toetavad õpiku teemasid ning aitavad omandada ja harjutada Eesti tähestikku.

Uurimistöö raames loodud õppematerjal on koostatud õpiku 5. ja 6. peatüki juurde. Kõigepealt kirjutati välja mainitud peatükkide üldised teemad, õpitav sõnavara ja grammatika ning hakati otsima nendega seotud laule. Selleks vaadati läbi suur hulk erinevaid kogumikke ning prooviti leida võimalikult eriilmelisi laule. Valikut tehes oli oluline atraktiivsus, lihtne sõnavara ning tegutsemisvõimalus. Kui laul oli olemas, siis loodi selle juurde eel- ja järeltegevused. Nende eesmärgiks oli laulus oleva sõnavara ja väljendite harjutamine ning laulutegevuse sidumine tunni muude teemadega.

Õppematerjal on esitatud uurimistöö lisa (lisa 3) ning see koosneb 8 laulutegevusest. Nende pikkus on 8–25 minutit ning üldiselt on tegevus mõeldud läbiviimiseks ühes õppetunnis, kolmel korral on see jaotatud kahe õppetunni peale. Iga laulutegevuse juures on kirjas ka info laulu kohta, õpiku teema, mille raames laulu käsitleti, ning kuidas on laul teemaga seotud. Lisaks sellele kirjeldatakse eeldatavaid õpitulemusi, tuuakse välja üldeesmärgid, tegevuse pikkus ning läbiviimiseks vajalikud vahendid. Lisatud on ka tunnis kasutatud slaid, mille abil tutvustati laulu tekstis olevat sõnavara. Laulutegevuse kirjeldus on esitatud tabelis koos läbiviimiseks kuluva ajaga ning kommentaaridega: liigutused, alternatiivsed variandid tegevuse läbiviimiseks jms.

2.1.3. Vaatlemine

Selles etapis katsetati õppematerjali õppetöös. Õppematerjaliga tegeleti kahe kuu jooksul perioodil 27.01.2025–28.03.2025 ning selle aja vältel lauldi lastega läbi kaheksa laulu. Laule lauldi ühes või kahes õppetunnis, kuid mõne laulu puhul avaldasid lapsed soovi laulda seda ka järgnevates tundides. Sellisel juhul tehti seda lihtsalt vahe- või liikumispausina muude tegevuste keskel või tunni lõpus. Üldiselt järgiti koostatud õppematerjali sisu, kuid tunni käigus oli mõnikord tarvilik teha muudatusi. Peamiselt muudeti plaane seoses ajalise piiranguga: mõnes tunnis läks muude tegevustega kauem ja kõiki lauluga seotud tegevusi ei jõutud ettenähtud aja jooksul teha. Ühe laulu puhul loobuti ühes grupis laulutegevustest, kuna oli näha, et lastele laul ei sobinud. Paralleelselt laulutegevuste katsetamisega jätkati õpiku muude teemade õppimisega.

Selle perioodi vältel kirjutati ka mõttepäevikut. Märkmed pandi päevikusse kirja pärast tunni toimumist ning märkmete hulgas on muljed ja mõtted, mis tegevuse käigus tekkisid, õpilaste reageeringud ja meelsus ning tunni üldatmosfääri kirjeldus. Samuti pandi päevikusse kirja, mis läks hästi, mis halvasti ja võimalikud ettepanekud tegevuse parandamiseks. Oluline osa mõttepäevikust on välja toodud töö lisas (lisa 4) ning sellele viitan uurimuse tulemuste all.

2.1.4. Andmete analüüs

Selles etapis koostati küsimustikud. Küsimuste koostamisel lähtuti uurimisküsimustest ning valimi eripärast. Selles vanusegrupis on oluline, et küsimused oleksid konkreetsed ja sõnastus selge, et ei tekiks mitmetimõistetavust. Hea oleks kasutada pildilist abimaterjali, mis aitaks selgitada küsimustiku sisu. Samuti peab uurija teadvustama, et laps võib liiga pika ja tema jaoks ebahuvitava küsimustiku korral vastata „suvaliselt” või nii nagu tema hinnangul õpetajale meeldiks. (Borgers jt 2000) Seetõttu lisatigi küsimustele emotikonid ning mõeldi sõnastus hoolikalt läbi. Küsimustik muudeti lastepärasemaks ka erinevat tüüpi küsimuste abil, näiteks ilmestas seda joonistamisülesanne. Selles etapis analüüsiti küsimustike andmeid ning mõttepäeviku sisu ning kirjutati töö tulemuste ja arutelu peatükk.

3. Tulemused

Järgnevalt antakse ülevaade uurimuse tulemustest, mis on saadud kahe küsimustiku ning õppematerjali katsetamise ajal kirjutatud mõttepäeviku märkmete abil. Küsimustike vastused on esitatud järgnevas tekstis tabelites ning ka tekstis vastava teema juures viitega tabeli numbrile (tabel 1, tabel 2 jne). Tulemuste all on välja toodud ka oluline info ja asjakohased tsitaadid mõttepäevikust. Mõttepäevik tervikuna on esitatud töö lisa (lisa 4).

Esimese küsimustiku puhul ei ole vastuste arv iga laulu puhul sama, sest mõlema grupi puhul ei jõutud ühe 45-minutilise tunni jooksul kõiki laule läbi laulda ja küsimustikke täita. Seetõttu pidime jätkama järgmisel päeval, mil oli kohal vähem või rohkem lapsi. Enamus laule laulsime läbi päeval, mil kahe grupi peale oli kohal kokku 17 last. Teise küsimustiku täitis 17 last, üks laps oli küsimustiku täitmise ajal haige. Küsimustiku andmeid analüüsid selgus, et oli lapsi, kes jätsid mõnele küsimusele vastamata, ning seetõttu võib tulemusi vaadeldes märgata erinevusi vastajate koguarvus.

Tulemused esitatakse vastavalt uurimuse sissejuhatuses esitatud uurimisküsimustele.

3.1. Kuidas suhtuvad 2. klassi lapsed laulude kasutamisse eesti keele tunnis?

Küsimustike tulemustest selgus, et lapsed suhtusid üldiselt eesti keele tundides laulmisesse positiivselt. 17 lapsest 13 vastas, et neile meeldis tunnis laulda, 2 last vastas, et meeldis natuke ja 2 lapsele ei meeldinud tunnis laulda. Kõik lapsed vastasid, et tundides laulmine oli lõbus või mõnikord lõbus, esimese variandi valis 12 ja teise variandi 5 last. Tundides tahaks veel laulda 9 last, 7 last valis vastusevariandi „võib-olla” ja 1 laps ei tahaks tunnis laulda. Oma osalemist hindasid õpilased järgmiselt: 9 last vastas, et laulis tunnis kaasa, 5 vastas, et laulis kaasa mõnikord, ning 1 õpilane vastas, et ei laulnud tundides kaasa (tabel 1).

Tabel 1. Õpilaste suhtumine laulmisesse

Küsimus	Jah	Natuke Võib-olla Mõnikord	Ei
Kas sulle meeldis eesti keele tunnis laulda?	13	2	2
Kas tundides laulmine oli lõbus?	12	5	0
Kas sa laulsid tundides kaasa?	9	5	1
Kas sa tahaksid veel eesti keele tunnis laulda?	9	7	1

Mõttepäevikust võib leida märkmeid, mille põhjal võib järeldada, et laulmine õpilastele pigem meeldis. Oli laule, mida taheti järjepidevalt tundides esitada, neid lauldi rõõmsalt kaasa ning lapsed olid positiivselt meelestatud. Kui tegevus venis vahetundi, siis oli lapsi, kes tahtsid laulu lõpuni laulda. Laulu meloodiat ümiseti edasi ka pärast laulutegevust ning näidati üles huvi tegeleda laulu laulmisega ka kodus.

„Ahvimäng“: *Laulu meloodia tekitas lastel emotsioone, lapsed olid rõõmsad ja kuulasid keskendunult muusikat. Laste soovil laulsime laulu ka järgnevates tundides. Laulu meloodiat ümiseti edasi ka pärast laulutegevuse lõppu.*

„Riietumislaul“: *Laulu esmakordne kuulamine tegi osad lapsed rõõmsaks, sest laul oli neile tuttav lasteaiast. Laulsime laulu õpilaste soovil enam kui õppetegevustes kirjas ning kordasime ka järgnevates tundides.*

„Isa, isake“: *Üks tüdruk hakkas laulu laulma juba enne muusikapala mängimist. Laulu lauldi laste soovil läbi kaks korda ning pärast tegevuse lõppu olid lapsed rõõmsad ning ümisesid laulu endamisi edasi. Laulsime laulu ka vahetunnis. Üks laps kirjutas laulu õppimise ajal laulusõnad slaidilt endale vihikusse.*

„Puhun su valule“: *Lapsed naeratasid laulu kuulates ning olid rahulikud ja keskendunud. Pärast laulu kommenteeriti, et see on väga rahulik laul ja neile meeldib. Pärast tegevuse lõppu oli lapsi, kes ümisesid endamisi lauluviit. Laulu kuulamise ajal oli lapsi, kes elasid muusikale omal moel kaasa, näiteks mängisid „õhukitarri“.*

„Ma lähen“: *Juba enne minupoolset juhendamist hakkasid osad lapsed laulu õige viisiga kaasa laulma. Tegevus ise pakkus lastele palju lusti, kõik olid rõõmsad ja positiivsed.*

Mitme laulu puhul võib mõttepäevikust leida märkmeid õpilaste kohta, kes esialgu väljendavad negatiivset suhtumist laulusse, kuid hiljem tegutsevad rõõmsalt teistega kaasa.

„Riietumislaul“: *Esimesel laulmisel oli lapsi, kes ei soovinud liigutusi kaasa teha ega laulda ning nad istusid niisama, kuid mingil hetkel tõusid ka nemad ja hakkasid rõõmsalt kaasa laulma. Hästi tore oli näha laste elavnemist. Õpilased, kes ei soovinud laulda, põhjendasid seda sellega, et nad ei taha ja neile ei meeldi laulda, kuid nähes, kui lõbus on teistel, hakkasid ka nemad osalema.*

„Ma lähen“: *Üks tüdruk keeldus esiti osalemast, kuid muutis meelt nähes, et tegevus oli lõbus.*

Samas võib mõttepäevikust leida ka selliseid märkmeid, mis on pigem negatiivse alatooniga, ning milles lapsed väljendavad rahulolematust seoses laulutegevustega.

„Kangakudumise mäng“: Tegevuse lõpus küsis õpetaja, kas lapsed soovivad veel seda laulu laulda. Mitmed lapsed ütlesid, et ei soovi.

„Puhun su valule“: Küsisin pärast laulu kuulamist-laulmist, kas neile see meeldis, kuid kahjuks algas kommenteerimine lapsega, kellele ei meeldinud, ning siis ütles enamik lapsi, et neile ei meeldinud. Põhjenduseks toodi, et “lihtsalt ei meeldi” või “ei tea”.

„Ma lähen“: Teises grupis ei olnud suhtumine väga positiivne, kui selgus, et hakkame laulma.

„Hundimäng“: Oli lapsi, kes katsid ühe lapse eeskujul demonstratsiooniks kõrvad kättega.

Suhtumist peegeldavad mõnevõrra ka küsimustiku kaks avatud vastusega küsimust, milles küsiti lastelt, mis neile laulmise juures meeldis ja mis ei meeldinud (tabel 2). Kahjuks nende küsimuste abil väga palju tagasisidet ei saadud, sest lapsed ei osanud väga hästi oma kogemust sõnastada. Sageli jäeti nendele kahele küsimusele vastamata. Vastustes märgiti ära lemmiklaule (nt „Isa, isake“), kirjutati, et laulmine aitas õppida uusi sõnu ja meeldis, et laulude abil saab õppida eesti keelt. Lapsed tõid välja ka selle, et neile meeldisid laulude sõnad ja rütm. Küsimusele „Mis sulle laulmise juures ei meeldinud?“ vastati samuti üsna vähe. Üks õpilane tunnistas, et tundis ennast ebakindlalt. Mitmel korral kirjutati, et meeldis kõik. Vastusena kirjutati ka laule, mis ei meeldinud, näiteks „Riietumislaul” ja „Ahvimäng”. Vastuste esinemissagedus on märgitud tabelis sulgudes vastava sõna järel (tabel 2).

Tabel 2. Laste üldised kommentaarid laulutegevuste kohta

Küsimus	Laste vastused
Mis sulle laulmise juures meeldis?	Laulda (2); minu jaoks oli meeldiv; õppida uusi sõnu; see, et nende abil saab õppida eesti keelt; sõnad ja rütm; sõnad; isa, isake
Mis sulle laulmise juures ei meeldinud?	Püksid jalga; mulle meeldis kõik (2); ma tundsin ennast ebakindlalt; ahvimäng

3.2. Missugune on laste meeleolu laulutegevuste ajal?

Uurimuse raames küsiti õpilastelt, kuidas nad ennast laulmise ajal tundsid. Küsimus oli valikvastustega, et lihtsustada vastamist. Kõige suurem osa lapsi ehk 8 last tundis ennast

rõõmsalt, 4 vastas, et neil oli igav, 3 last tundis ennast tavaliselt ning 2 last ebakindlalt (tabel 3). Küsimustikus oli jäetud vaba rida muu vastuse jaoks, aga keegi ei soovinud midagi lisada.

Tabel 3. Laste meeleolu laulmise ajal

Küsimus	Rõõmsalt	Tavaliselt	Ebakindlalt	Mul oli igav	Ma olin närvis
Kuidas sa ennast tundsid, kui me tunnis laulsime?	8	3	2	4	0

Mõttepäeviku märkmete põhjal võib öelda, et liikudes ehk liikumistegevustega laulude puhul olid lapsed rõõmsas meeleolus ning elevust oli palju. Samas laulu õppimisetapis oli näha ebakindlust ning lapsed ei saanud tegevuse alguses sageli aru, mida peab tegema. Lauldes oli üldiselt meeleolu lõbus, kuid seda pigem hilisemas etapis, mil laul oli juba selgem. Alati oli tunnis ka lapsi, kes olid negatiivsemalt meelestatud ja tegevusi väga kaasa teha ei tahtnud

„Ahvimäng“: *Laulu meloodia tekitas lastel palju emotsioone, lapsed olid rõõmsad ja kuulasis keskendunult muusikat.*

„Riietumislaul“: *Laulu esmakordne kuulamine tegi osad lapsed rõõmsaks, sest laul oli neile tuttav lasteaiast.*

„Puhun su valule“: *Lapsed naeratasid laulu kuulates ning olid rahulikud ja keskendunud.*

„Ma lähen“: *Tegevus ise pakkus lastele palju lusti, kõik olid rõõmsad ja positiivsed.*

Laste meeleolu mõjutavad olulisel määral ka muud faktorid, näiteks väsimus, kooli üritused, tingimused klassiruumis jms, seega mõnel juhul ei saa väita, et laste meeleolu on tingitud just laulmistegevusest. Mõttepäevikus on välja toodud, et lapsed olid sageli viimases tunnis väsinud ning hästi ei õnnestunud ka muud tunni tegevused.

„Kangakudumise mäng“: *Tegevus toimus ruumis, kus ekraan oli klassi tagumises seinas, õpetaja tegi tegevusi ette aga klassi ees. Lastel oli raske korruga vaadata laulu sõnu ning õpetaja tegevust. Laulu lauldi viimases, 6. tunnis ja lapsed olid väsinud. Ka muud tegevused ei õnnestunud hästi.*

Üks küsimustiku ülesanne oli ka joonistamine: lapsed pidid joonistama pildi sellest, kuidas nad eesti keele tunnis laulavad. Kaheksal korral joonistati klassiruum, kus tahvli ees oli õpetaja ning üks või mitu õpilast. Pildil olevale tahvlile oli kahel korral kirjutatud õpitud laulu pealkiri. Piltidel olevad õpilased tavaliselt naeratasid või laulsid (suu oli lahti), õpetaja tavaliselt

naeratas (foto 1). Kahel pildil olevad inimesed olid neutraalse ilmega. Ühe lapse pilt väljendas selgelt negatiivset suhtumist: pildil oli kolm inimest, üks neist hoidis käsi kõrvadel (foto 2). Joonistati ka Eesti sümboleid: Eesti lipp ja Pika Hermannini torn.

Foto 1. Lapse joonistus

Foto 2. Lapse joonistus

3.3. Mil määral aitavad laulud lastel eesti keelt õppida?

Küsimustike tulemustest selgus, et 13 last arvas, et laulmine aitab eesti keelt õppida, 1 arvas, et laulmine aitab natuke, ning 2 last arvas, et laulmine ei aita keelt õppida (tabel 4).

Tabel 4. Õpilaste arvamused keeleõppe kohta

Küsimus	Jah	Natuke	Ei
Kas laulmine aitab sinu meelest eesti keelt õppida?	13	1	2

Õpilased panid kirja ka sõnu, mida nad laulude abil õppisid, ning nende vastused on esitatud järgnevas tabelis (tabel 5). Sulgudes on märgitud sõnade esinemissagedus. Enamasti olid need laulude pealkirjad või nende algusfraasid. Mitmel korral olid eestikeelsed sõnad kirjutatud vene tähestiku abil nii, kuidas lastele häälduse järgi kirja pilt tundus.

Tabel 5. Lauludest õpitud sõnad

Küsimus	Laste vastused
Mis sõnu sa oma lemmiklaulust õppisid?	Jäätis; puhkan ka (2); püksid jalga (3); püksid jalga, kampsun selga; isa; ahvike (2); armas väike ahvike; ma läksin poodi isaga; ma lähen (6); isa, isa, isake, mu isa

Mõttepäeviku märkmed viitavad sellele, et lapsed on laulude abil omandanud sõnu ehk kasutanud laulude sõnu muus kontekstis.

„Ma lähen“: *Pärast tegevust kasutas üks laps õigesti teises kontekstis sõna „puhkan”. Töövihiku täitmise juures küsisin, miks ta harjutust ei tee. Ta ütles „puhkan ka”.*

„Poemäng“: *Tunniarutelu käigus rääkisid lapsed, mida nad vaheajal tegid. Üks õpilane vastas „Ma läksin poodi”, mis on fraas õpitud laulust*

„Hundimäng“: *Kasutasin fraase laulust ka järgmistes tundides. Küsisin, et kus hunt elab. Kõik lapsed vastasid kiiresti täislausega, et hunt elab metsas. Küsisin ka teiste loomade ja laste endi kohta ning lapsed suutsid sõnu selles fraasis muuta ning asendada.*

Lastel olid oma lemmiklaulud, mida nad laulsid tundides aktiivselt kaasa, seega võib järeldada, et laulude sõnad jäid neile mingil määral meelde. Laule lauldes olid tavaliselt laulu sõnad ekraanil ja lapsed said sõnu sealt vaadata, samas populaarsemate laulude puhul hilisemas etapis enam mitte.

Mõttepäeviku märkmete põhjal mõjus laulude kasutamine positiivselt ka tagasihoidlike ja vähese keeleoskustega lapse keeleoskustasemele. Lapsed osalesid tegevustes aktiivsemalt ning ühine tegutsemine mõjus innustavalt. Laulmine võimaldas tegutseda ja ennast väljendada ilma kaasõpilaste liigse tähelepanuta.

„Ahvimäng“: *Osad lapsed ei tahtnud koledaid grimasse teha, huvitaval kombel tegid ühes grupis toredaid grimasse just need lapsed, kes muidu on tunnis keeleoskuse poolest tagasihoidlikud ja oli rõõm näha nende aktiivset osalemist tegevuses.*

„Riietumislaul“: *Ka tagasihoidlikud ja vähese keeleoskusega lapsed laulsid mingil määral kaasa.*

Valimi hulgas oli lapsi, kes avaldasid soovi kuulata laule ka kodus, ning võib öelda, et laulude kasutamine on olnud nende puhul väga efektiivne.

„Isa, isake“: *Üks laps avaldas vahetunnis soovi kuulata laulu ka kodus ning palus õpetajal laul üles laadida e-kooli.*

„Hundimäng“: *Üks laps soovis, et ma laadiksin laulu üles e-kooli.*

7 last väitis küsimustikus, et nad laulsid laule ka kodus (tabel 6). Kodutöid seoses lauludega ei antud ning õpetaja ei palunud lastel eraldi laule kodus laulda, seega oli see laste enda vabatahtlik soov seda teha.

Tabel 6. Laulude laulmine kodus

Küsimus	Jah	Ei
Kas sa laulsid laule ka kodus?	7	8

3.4. Missugused laulud lastele meeldivad?

Tundides kasutatud laulude kohta võib uurimuse tulemustele tuginedes kokkuvõtvalt öelda, et need pigem meeldisid õpilastele (tabel 7). Kokku lauldi uuringu käigus 8 laulu ning küsimustiku tulemuste järgi neist 6 laulu meeldis enamikele lastest. Enim meeldinud laul oli „Isa, isake“, mille märkis meeldivaks 13 last, 3 last vastas, et laul meeldis natuke. „Kangakudumise mängu” kohta vastas enamik lapsi ehk 9 last, et laul neile ei meeldinud. Vähem meeldis lastele ka „Poemäng“.

Tabel 7. Õpilaste arvamused laulude kohta

Laulu nimi	Meeldis	Meeldis natuke	Ei meeldinud	Põhjendused
1. „Ahvimäng”	11	2	2	Lapsed kirjutasid vastusena, et neile meeldis laulu muusika ning laul oli „ilus”, „naljakas” ja „tore”. Toodi esile ka teema:

				kahele lapsele meeldis, et laulus mainiti ahvi.
2. „Riietumislaul”	9	3	5	Positiivsena märgiti, et laulul on ilus muusika, see on „lõbus”, „super laul”. Lastele meeldis, et tempo muutus („läks järjest kiiremaks”). Laul meeldis, sest see oli tuttav lasteaiast. Üks laps kommenteeris, et ei meeldinud sellepärast, et see oli „laste muusika”.
3. „Kangakudumise mäng”	8	0	9	Oma vastust põhjendati peamiselt sõnaga „lihtsalt” või „ei olnud lahe”. Kaks last tõid oma vastuses välja, et laul oli liiga pikk ja oli palju teksti.
4. „Isa, isake”	13	3	0	Kommenteeriti valdavalt, et oli „lahe”, „lõbus”, lastele meeldis meloodia ja muusika, sai kaasa tantsida ja lõbutseda. Üks laps märkis ära, et talle meeldis, sest ta oskas sõnu ja sai kaasa laulda. Kirjutati ka, et laul meeldis, „sest ma armastan oma isa”.
5. „Puhun su valule”	9	1	7	Toodi välja, et „väga meeldis” ja „super muusika”. Veel märgiti ära, et meeldis sellepärast, et laulu kuulati juba lasteaias. Samas kirjutati ka, et laul oli igav ja kurb.
6. „Ma lähen”	9	2	6	Kommenteeriti, et laul oli „lõbus”, „ilus”, „lahe”, „super”. Üks laps märkis, et tema meelest on see „laste muusika”. Positiivsena mainiti seda, et sai klassis liikuda. Ühele lapsele ei meeldinud laul sellepärast, et „kogu aeg valiti teda” (laulus valis õpetaja lapse, kes pidi ühe asja nimetama). Negatiivse pole pealt öeldi, et ei saadud aru laulu sõnadest.
7. „Poemäng”	7	4	6	Lapsed märkisid, et laul oli lõbus ja ilus. Üks laps vastas, et see oli tema lemmikmuusika. Teisele meeldis, sest „mina tahan ka poodi minna”. Positiivsena toodi

				välja see, et laulu käigus sai ise sõnu öelda ja seeläbi aktiivselt osaleda. Samas üks laps märkis laulu mitte meeldivaks, sest tal ei ole isa (laulu sõnades on mainitud isa).
8. „Hundimäng”	10	1	4	Vastusena kirjutati, et laul oli ilus ja lahe. Kaks last tõid esile, et laul meeldis sellepärast, et see rääkis hundist. Need, kellele ei meeldinud, vastasid, et laul oli igav ja „ei meeldinud laulda”. Vastati taaskord negatiivsena, et see on „laste muusika”.

Ka teises küsimustikus oli küsimus laste lemmiklaulude kohta (tabel 8) ning sealgi märgiti kõige rohkem ära just „Isa, isake“: selle laulu valis oma lemmikuks 10 last. „Poemäng“ ja „Kangakudumise mäng“ märgiti ära mõnel üksikul korral (vastavalt 2 ja 3 korda). Selle küsimuse puhul märkisid lapsed lemmikuks sageli rohkem kui ühe laulu ning 2 last märkisid lemmikuks kõik laulud.

Tabel 8. Laste lemmiklaulud

Mis oli sinu lemmiklaul?	Vastuste arv
„Ahvimäng”	4
„Riietumislaul”	4
„Kangakudumise mäng”	3
„Isa, isake”	10
„Puhun su valule”	2
„Ma lähen”	7
„Poemäng”	2
„Hundimäng”	3

Õpetaja märkmed mõttepäevikus toetavad neid valikuid. Laulu „Isa, isake“ lauldi aktiivselt kaasa, sooviti laulda ka järgnevates tundides ja vahetunnis ning üldine meeleolu tunnis oli lõbus. Lastele meeldisid laulu saatvad liigutused ning pärast laulu laulmist ümisesid lapsed laulu endamisi edasi.

„Isa, isake“: *Üks tüdruk hakkas laulu laulma juba enne muusikapala mängimist. Laulu lauldi laste soovil läbi kaks korda ning pärast tegevuse lõppu olid lapsed rõõmsad ning ümisesid laulu endamisi edasi. Laulsime laulu ka vahetunnis.*

„Kangakudumise mängu” puhul tegi tegevust kaasa vähe õpilasi ning laul sai juba tunnis palju negatiivset tagasisidet. Õpetaja nägi palju vaeva õpilaste innustamisega ning ühe grupi puhul ei tehtud laulutegevust lõpuni. Samas selle laulu puhul meeldisid lastele liigutused ning ka võimalus osaleda laululoomes.

„Kangakudumise mäng“: *Lapsed olid tegevusest teatud määral huvitatud, kuid haaratud ei olnud kogu grupp. Üks laps soovis laulu kuulata arvutist ja oli pettunud, kui selgus, et seda laulu aimult lauldakse. Lastele meeldis teha kaasa liigutusi ja lauale koputada, kuid laulsid vähesed ja õpetaja pidi lapsi pidevalt laulma innustama. Lapsed olid aktiivsed tegevuse selles osas, mil tuli välja pakkuda uusi riietusesemeid.*

Mõttepäeviku märkmetele toetudes hakkasid laulud lastele rohkem huvi pakkuma alles teisel laulutegevuse päeval, mil laul ja seda saatev tegevus oli juba tuttav.

„Isa, isake“: *Järgmisel päeval proovis õpetaja laulutegevust uuesti ja küsis lastelt, kas nad soovivad laulda. Lapsed soovisid ning seekord lauldi laulu tublisti kaasa, jälgiti ka õpetajat ning suudeti laulmise ajal laulda ning liikumise ajal liikuda.*

„Ma lähen“: *Laulsin laulu ka järgmises tunnis. Teisel laulmisel toimus tegevus palju paremini. /.../ Lauldi tublisti kaasa. Juba enne minupoolset juhendamist hakkasid osad lapsed õige viisiga laulu laulma.*

Küsitluse käigus küsiti õpilastelt, mis teemad neid huvitavad ja mis teemadel nad tahaksid eesti keele tunnis laulda. Valikvastustena oli ette antud 8 teemat, jäetud oli ka punktiirjoon muu teema jaoks. Õpilased võisid valida mitu vastusevarianti. Kõige populaarsemateks teemadeks olid suvi, sport ja Eesti (tabel 9).

Tabel 9. Laste jaoks atraktiivsed teemad

Mis teemadel sa tahaksid eesti keele tunnis laulda?	Vastuste arv
Suvi	6
Sport	6
Eesti	5
Loomad	3
Loodus	3
Armastus	1
Pere	1
Sõbrad	0

Laste endi pakutud teemad:	
Hümn	1
Vene keel	1
Talv	1

3.5. Kuidas mõjutab laulude kasutamine tunnidistsipliini ja tunni üldist atmosfääri?

Sellele uurimisküsimusele vastamisel saab tugineda peamiselt vaatlusele ja mõttepäevikus kirjapandule. Laulude kuulamine aitas mingil määral muuta klassiruumi vaiksemaks ja äratada laste tähelepanu.

„Riietumislaul“: *Lauldes oli kogu grupp tegevusse haaratud.*

„Puhun su valule“: *Lapsed naeratasid laulu kuulates ning olid rahulikud ja keskendunud. Kuulasime laulu ka järgmisel nädalal ühel vabal hetkel pärast tööd tekstiga (tekst räägib haiget saamisest). Lapsed kuulasid tähelepanelikult ja tund oli hetkeks vaiksem. Positiivne on aga ikkagi see, et laulu kuulamise ajal ei räägitud juttu ning tund oli vaikne, mida ei juhtu tihti.*

„Hundimäng“: *Teisel kuulamisel lauldi vähe, aga kõik kuulasid kaasa ja meeleolu oli positiivne.*

Laulud, mis olid seotud liikumistegevusega, mõjutasid tunnikorda ka negatiivses mõttes, kuid seda pigem õppimisfaasis, mil lastel ei olnud täpselt selge, mida tegevuse käigus tegema peab.

„Isa, isake“: *Ka teisel kuulamisel lauldi vähe ja pigem ainult hüpati, tantsiti ning kohati olid lapsed lärmakad, liikusid niisama ruumis ringi ning unustasid laulda.*

„Ma lähen“: *Tegemist oli liikumistegevusega ning kohati ei järginud lapsed mängu reegleid: ei tehtud nõutud tegevusi ning joosti niisama ruumis ringi. Mõlema grupiga pidin aeg-ajalt mängu pooleli jätma ja reegleid meenutama.*

4. Arutelu

Käesoleva töö eesmärk on välja selgitada, kuidas suhtuvad 2. klassi õpilased laulude kasutamisse eesti keele teise keelena tundides ning mil määral see toetab õppimisprotsessi. Selleks koostati muusikaline õppematerjal Pille Pipra (2015) 2. klassi eesti keele teise keelena õpiku „Koos on lõbus. Janno jutud“ juurde, kasutati seda õpilastega õppetöös ning vaadeldi materjali tõhusust nii õpetaja kui õpilaste vaatenurgast.

Eesmärgist lähtuvalt olid esitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas suhtuvad 2. klassi lapsed laulude kasutamisse eesti keele tunnis?
2. Missugune on laste meeleolu laulmistegevuste ajal?
3. Mil määral aitavad laulud lastel eesti keelt õppida?
4. Missugused laulud lastele meeldivad?
5. Kuidas mõjutab laulude kasutamine tunnidistsipliini ja tunni üldist atmosfääri?

Uurimuse tulemustest selgus, et **lapsed suhtusid üldiselt eesti keele tundides laulmisesse positiivselt**. Enamusele meeldis tunnis laulda, see oli nende jaoks lõbus ning nad tahaksid ka edaspidi mingil määral tegeleda laulutegevustega. Samuti väitsid peaaegu kõik lapsed, et nad tegid laulutegevusi mingil määral kaasa. Lapsed soovisid tegeleda laulmisega ka vahetunnis ning väljendasid soovi laulda õpitud laule kodus. See on kooskõlas varasemate uuringutega, mille kohaselt pakuvad muusikategevused lastele rõõmu, aitavad tõsta motivatsiooni ning teevad õppimise huvitavamaks (Medina 1990; Brewster, Ellis 2002; Farmand, Pourgharib 2020). Erinevad autorid toovad välja ka laste loomupärase huvi muusika vastu ning selle tähtsuse laste elus (Ruutmets, Saluveer 2010; Shin 2017). Laulmine on laste jaoks positiivne, sest sotsiaalse tegevusena aitab see neil luua sõprussidemeid ja tekitada grupikuuluvustunnet (Shin 2017) ning loob seeläbi klassiruumis turvalise ja meeldiva keskkonna.

Valimi hulgas oli ka lapsi, kellele laulutegevused ei sobinud ning kelle suhtumine oli pigem negatiivne. Nende seas oli lapsi, kelle suhtumine tegevuse käigus muutus kaasõpilaste eeskujul positiivsemaks, kui ka neid, kes tunnist-tundi tegevusi hea meelega kaasa ei teinud. Seda võib põhjendada laste erinevate huvide ja võimekusega: on lapsi, kellele muusikalised tegevused sobivad paremini, ning on neid, kes laulmist ei naudi. Erinevatele intelligentsitüüpidele viitab ka Gardner (2013). Oma rolli võib mängida ka laste vanus, mil kõige olulisem ei ole enam õpetaja, vaid kaasõpilaste arvamus, ning ühe lapse suhtumine lauludesse võib mõjutada ka teisi

(Pica 2012). Antud uurimuse puhul mõjutasid õpilased üksteist nii positiivses kui ka negatiivses võtmes.

Selle uurimuse kontekstis lauldi laule läbi mõned korrad ühe või kahe õppetunni jooksul. Samas teoorias tuuakse välja laulude järjepideva esitamise tähtsus (Millington 2011; Paterson, Willis 2008). Vaatlusele tuginedes hakkasid laulud lastele rohkem huvi pakkuma alles teisel laulutegevuse päeval ning iga järgneva korraga tekitas laulmine lastele rohkem rõõmu. Lastele vähem meeldinud lauludega tegeletigi peamiselt vaid ühes tunnis, lapsed ei jõudnud selle ajaga lauluga korralikult tutvuda, väljendasid negatiivset suhtumist ja ei soovinud laulu laulda. Sellest võib järeldada, et kui laule oleks uurimuse käigus lauldud rohkem, siis oleks laste suhtumine olnud veelgi positiivsem.

Küsimustiku tulemustest selgus, et **laste meeleolu tunnis oli valdavalt rõõmus**, kuid oli ka neid, kes tundsid igavust või ebakindlust. Seda kinnitavad ka erinevad allikad, mis väidavad, et muusikal ja lauludel on võime luua tunnis positiivne ja mõnus atmosfäär (Shoepf 2001; Ruumets, Saluveer 2010; Shin 2017). Laste meeleolu sõltus palju laulust endast ja selle omadustest. Koostatud õppematerjali hulka oli valitud palju eriilmelisi laule, mis üldjuhul vastasid keeleõppeks sobiva laulu tingimustele. Kui laul oli meelepärane ja õppimisprotsess oli läinud hästi, siis lauldi hea meelega, lapsed olid rõõmsad ja tegid tegevusi aktiivselt kaasa. Kuid kui juba laulu õppimisprotsessis selgus, et tegemist oli keeruka lauluga, siis polnud lapsed ka motiveeritud seda laulma. Uurimuse käigus koostatud õppematerjali hulgas olevatest lauludest pakkusid lastele rohkem rõõmu liikumistegevusega laulud, mille olulisuse antud vanusegrupis on välja toonud ka erinevad allikad (Shin 2017; Ruutmets, Saluveer 2010)

Laste meeleolu mõjutasid olulisel määral ka muud faktorid, näiteks väsimus, kooli üritused, tingimused klassiruumis jms, seega mõnel juhul ei saa väita, et laste meeleolu on tingitud just laulmistegevusest. Mõttepäevikus on välja toodud, et lapsed olid sageli viimases tunnis väsinud ning hästi ei õnnestunud ka muud tunni tegevused.

Küsimustiku ühe ülesandena pidid lapsed joonistama pildi, kuidas nad eesti keele tunnis laulavad. Üldiselt olid joonistused positiivsed ning piltidel olid rõõmsad, naeratavad õpilased ja õpetaja, mis näitab, et lapsed meenusid laulmist meeldivana.

Uurimuse tulemused viitavad otseselt ja kaudselt sellele, et **laulutegevused toetasid eesti keele omandamist**. Vaatlusaluse perioodi vältel kasutasid lapsed lauludest õpitud sõnu keeletunnis muus kontekstis. Küsimustikus pidid lapsed kirjutama sõnu, mida nad lauludest õppisid, ning mitmel juhul kirjutasid lapsed sõnu vene tähestiku abil, millest võib järeldada, et sõnu õpiti kuuldeliselt laulust. Laulusõnade omandamist täpsemalt uurimuse käigus ei kontrollitud, kuid lapsed laulsid lemmiklaule aktiivselt kaasa ning see viitab sellele, et

laulusõnad jäid lauldes kergesti meelde. Enamik lapsi väitis ka küsimustikus, et laulutegevused aitasid neil keelt õppida. Laulude kasulikkust keeleõppes on uuritud väga palju ning need kinnitavad uurimuse tulemusi. Laulmine toetab keeleõpet ning lauludele omane karakteristik nagu näiteks riimid ja kordused aitavad hästi kaasa keele omandamisele (Ruutmets, Saluveer 2010; Lee, Lin 2015).

Valimi hulgas oli lapsi, kes avaldasid soovi kuulata laule ka kodus, ning võib öelda, et laulude kasutamine on olnud nende puhul eriti efektiivne. Küsimustike vastustest selgus, et pooled lastest laulsid õpitud laule ka kodus. Kodutöid seoses lauludega ei antud, seega oli see laste enda vabatahtlik soov seda teha. Sellest võib järeldada, et laulud tõstsid nende sisemist motivatsiooni. See kinnitab Fonseca-Mora (2000) väidet, et laste isiklike huvide kasutamine keeletunnis on motiveeriv ning võimaldab keeleõppe viia keeletunnist väljapoole.

Laulud aitasid eesti keelt õppida ka kaudselt, luues tunnis positiivse õpikeskkonna, kus õpilane tunneb ennast vabalt ja mugavalt. Kui õpilane on stressis või ärevil, siis pole ta vastuvõtlik keele omandamisele. Laulude abil on aga võimalik õpilaste ärevust vähendada (Shoepf 2001). Uurimuse tulemustest selgus, et muusika toetab ka tagasihoidlike ja vähese keeleoskusega laste arengut, kes osalesid laulutegevustes aktiivsemalt kui tavaliselt. Ka varasemad uuringud viitavad muusika positiivsele mõjule just vaiksemate laste seas (Lee, Lin 2015).

Oluline tähelepanek on ka see, et laulude kasutamine tunnis aitas lastel mõista, et laulude abil on võimalik keelt õppida. See on kooskõlas Põhikooli riikliku õppekavaga, kus on välja toodud, et keele õppimise käigus peab arendama õpilaste oskusi kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid (PRÕK 2023).

Uuringu tulemustest selgus, et **lastele enamik lauludest meeldisid**. Positiivsena mainiti laulude puhul ilusat meloodiat, lõbusat karakterit, liikumistegevusi, võimalust ise laulu sõnu luua, meelepärast teemat ning lihtsust. Negatiivsena mainiti keerukat teksti ja liigset lastepärasust. Vaatluse põhjal tundsid lapsed rohkem rõõmu liikumistegevustega lauludest. Samuti oli oluline laulu kuulamisvõimalus arvutist ja lõbus instrumentaalne saade, mis tõmbas laste tähelepanu, oli motiveeriv ja võimaldas lastel kohe muusika saatel liikuma hakata. Kolme enam meeldinud laulu („Ahvimäng“, „Isa, isake“, „Hundimäng“) puhul oli õpetajal olemas salvestus laulust. Erinevad teoreetilised allikad on esitanud sarnased tähelepanekud keeleõppeks sobiliku laulu osas. See peaks olema keeleliselt ja muusikaliselt lihtne, tuttava sõnavaraga ning temaatiliselt ja muusikaliselt lastele huvipakkuv. Laulude puhul on oluline korduv element nii sõnavaras, meloodias kui ka rütmis. (Shin 2017) See kõik aitab lapsel laulu

kiiremini omandada ning võimaldab tal aktiivselt osaleda juba laulu õppimisfaasis (Watts 1984).

Uurimuse tulemustest selgus, et laste lemmiklaul oli „Isa, isake“ ning see vastab keeleõppes kasutatava hea laulu omadustele. Laulul on kolm salmi, milles kordub sama meloodia, rütm ja sõnavara. Laulu tekst on lihtne ja üldiselt arusaadav. Lapsed saavad laulu saatel liikuda ning seeläbi aktiivselt osaleda juba õppimisfaasis. Teema on lastepärane ja perega seotud tekst puudutab kõiki lapsi. Laulul oli ka lõbus instrumentaalsaade. Kui vaadelda aga laulu “Kangakudumise mäng”, mille puhul enamik lapsi vastas, et neile see ei meeldinud, siis on laulul keeleõppe seisukohast mitmeid puudusi. Tekstis on palju uusi sõnu, mille tähendused selgitati tunnis, kuid sellegipoolest jääb sõnavara lastele kaugeks (kangas, kanga kudumine). Kuigi laulu salmiosa korratakse tegevuse käigus mitmeid kordi läbi, siis salmi sees on viis iga fraasi puhul erinev ja ka meloodia veidi keerukas: suured hüpped ja väiksed meloodiaerinevused fraaside vahel. Laulu laulis õpetaja ilma saateta, mis omakorda vähendas atraktiivsust.

Õppematerjali hulgas olevad laulud valiti lastelaulude kogumikest, mida kasutatakse pigem alushariduses ning mille teemad olid seetõttu lastepärased: loomad, pere ja kodune elu, riided ja riietumine jm. Sellise valiku tingis peamiselt asjaolu, et eelkooliealistele mõeldud laulud on lihtsa sõnavara ja struktuuriga ning sobivad hästi kasutamiseks keeletunnis. Küsimustiku vastustest selgus, et lapsed soovivad laulda teemadel, mis on seotud nende huvide ja vaba ajaga, mis võib viidata soovile laulda juba vanemale vanuserühmale mõeldud laule. Sama asjaolu tuli välja ka laulude kommentaaridest, kus lapsed märkisid negatiivsena laulude liigse lastepärasuse.

Uurimuse tulemustest selgus, et **teatud muusikategevused aitasid kaasa tunnirahu tagamisele** ning teadlikumal kasutamisel oleks positiivne mõju veelgi suurem. Lapsed olid muusikategevustest haaratud, kuulasid laule tähelepanelikult ja tunnid olid vaiksemad. Samas liikumisega seotud laulud tekitasid kohati palju lärmi ja lapsed ei järginud õpetaja juhiseid. Selle põhjuseks võib olla laste loomulik soov liikuda ja ebaselged ning vähesed instruksioonid. Kui laulutegevusega jõuti õppimisfaasist edasi ja lapsed olid laulu sõnade ning liigutustega juba tuttavad, siis vähenesid ka käitumisprobleemid. Laulud töötasid siis juba motiveerijana ning neid sooviti laulda tunni käigus enam kui planeeritud. Õpilaste käitumine tunnis on tugevalt seotud nende motivatsioonitasemega ja sooviga tegevusi kaasa teha. Käesoleva uurimuse tulemused ühtivad mingil määral teoorias kirjeldatuga. Erinevad allikad toovad välja, et laste huvidega seotud tegevused, milleks võivad olla erinevad mängud, üllatused ja muusika, aitavad tõsta motivatsiooni. (Ruutmets, Saluveer 2010; Medina 1990) Aguirre jt (2016)

uuringu järgi aitasid laulud tõsta laste õpimotivatsiooni ning toetasid tunnikorda. Tundides, kus palju lauldi, järgisid lapsed parema meelega õpetaja korraldusi, nad olid tähelepanelikud ning neil polnud raske tegevusele keskenduda. Samuti oli nendes tundides vähem lärmi.

Võib järeldada, et laulutegevuste mõju tunnidistsipliinile sõltub erinevatest teguritest. Mängulised ja liikumisega seotud tegevused võivad kaasa tuua ajutise segaduse, kuid kokkuvõttes võib selline lõbus ja vaba keskkond tuua õpilase õpitavale ainele lähemale. Läbimõeldult esitades aitab muusikategevuste kasutamine tunnikorrale üldiselt kaasa.

Tulemuste kokkuvõte

Järgevalt esitatakse kokkuvõtlikult uurimuse tulemuste ja arutelu peatükkides välja toodud järeldused ning praktilised soovitused laulutegevuste kasutamiseks eesti keele teise keelena õpetamisel.

Uurimistulemused näitavad, et laulude kasutamine toetab mitmel moel nii keeleõpet kui ka õppijate motivatsiooni.

- Lapsed tundsid üldiselt rõõmu laulmisest ja selle saatel liikumisest. Meeldiva laulu puhul oli tund lõbus, lapsed rõõmsad ja tunniatmosfäär vaba.
- Kuigi töö ei keskendunud konkreetselt sõnavara õppimisele, oli näha, et laulude abil omandati eesti keelt. Lapsed kasutasid laulude sõnavara hiljem muus kontekstis.
- Lapsed avaldasid soovi kuulata laule ka kodus ning küsimustikust selgus, et paljud lapsed laulsid laule vabatahtlikult ka väljaspool klassiruumi.
- Laulutegevustes osalesid aktiivsemalt lapsed, kelle keeleoskustase on vähene või kes muidu tunnis ei räägi.
- Laulude kuulamisel olid lapsed üldiselt vaiksemad, keskendunud ja kuulasid tähelepanelikult laulu sõnu ja meloodiat.
- Laste entusiasm ja silmnähtav soov tegevusi kaasa teha (ka kodus) innustas ja motiveeris õpetajat.

Uurimustulemuste analüüs tõi esile ka mitmeid kitsaskohti laulutegevuste läbiviimisel. Järgnevalt kirjeldatakse peamisi probleeme ning võimalusel esitatakse viisid, kuidas neid saaks edaspidi vältida.

- Kuigi laulude kasutamist keeleõppes on palju kiidetud, oli valimis sellegipoolest lapsi, kellele see sellisel kujul ei sobinud ja kes väljendasid tihtipeale vastumeelsust laulutegevuste suhtes. Lahendust sellele probleemile leida on raske. Kui klassis on lapsi,

kes ei taha laulda, siis tulebki sellega leppida, eeldusel, et suurem osa ikkagi seda naudib. Õpetaja ei pea eeldama, et kõikidele lastele meeldib laulda ja ei tasu seada selliseid ootusi. Need lapsed võivad vajada ka lihtsalt veidi rohkem aega muusikamaailmaga tutvumiseks ja võimalik, et nad tahavad mingil hetkel laulutegevusi teistega kaasa teha.

- Õppematerjali katsetamise perioodil lauldi mitmeid tegevusi läbi vaid ühes tunnis, lapsed ei saanud selle aja jooksul laulust täit ülevaadet ning ei saanud tunda rõõmu ühisest laulmisest. Laule tuleb laulda järjepidevalt mitmes erinevas tunnis, tingimata ei ole alati vaja teha eel- ega järeltegevusi ega siduda laulu tunni teemaga. Siis saavad lapsed laulu selgeks, tunnevad laulmisest tõeliselt rõõmu ja avaldub ka laulude kasutamise kasutegur.
- Liikumistegevusega laulude puhul olid lapsed liiga aktiivsed, ei järginud sageli õpetaja juhiseid ega liikunud vastavalt laulu tekstile. Selle tulemusel tekkis probleeme tunnirahuga ning õpetaja pidi palju tähelepanu pöörama laste käitumise parandamisele. Seda võisid põhjustada ebapiisavad juhised ning asjaolu, et õppimisfaasis samaaegselt liikuda ja laulda võib lastele raske olla. Probleemi ennetamiseks tuleks laulu eelnevalt harjutada rohkem istudes ning enne liikumist lastele selgeks teha täpsed reeglid ning tagajärjed ebasobiva käitumise korral. Kui tegevus võimaldab, siis võib seda läbi viia mitmes väiksemas grupis kordamööda.
- Õppematerjali hulgas oli laule, mis ei olnud lastele meelepärased, ning nende laulude puhul oli keeleõppeline kasutegur üsna väike. Need laulud ei vastanud kohati ka teoreetilises osas kirjeldatud hea laulu tingimustele. Laul ise mängib laulutegevuse õnnestumise puhul väga olulist rolli. Laulud peavad olema lihtsa tekstiga, mis tagab selle, et lapsed õpivad sõnad kiiresti ära ning saavad juba tegevuse algusfaasis aktiivselt osaleda. Keerukama tekstiga laule ei jõutud ühe-kahe tunni jooksul selgeks saada ning lapsed ei saanud tunda eduelamust. Oluline on ka teema, mis peab olema lastepärane või midagi, millega lapsed oskavad samastuda. Näiteks poes käimine, pere vms. Loomalaulud lastele meeldisid ja mitmed lapsed märkisid ka küsimustikes, et neile meeldis konkreetne laul, kuna see rääkis loomadest. Lapsed tõid positiivsena välja liikumistegevused ja võimaluse laulu käigus midagi lõbusat teha. Tähtis oli ka instrumentaalne saade ja laulu tutvustamine helifaili abil. Selline esitamine oli laste jaoks atraktiivsem ja tõmbas nende tähelepanu.

Kokkuvõte

Käesolev magistritöö on tegevusuuring, mis vaatleb laulude kasutamist eesti keele teise keelena tundides. Töö eesmärk on välja selgitada, kuidas suhtuvad 2. klassi õpilased laulude kasutamisse eesti keele teise keelena tundides ning mil määral see toetab õppimisprotsessi. Selleks koostati muusikaline õppematerjal Pille Pipra (2015) 2. klassi eesti keele teise keelena õpiku „Koos on lõbus. Janno jutud“ juurde, kasutati seda õpilastega õppetöös ning vaadeldi materjali tõhusust nii õpetaja kui ka õpilaste vaatenurgast.

Töö koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis antakse teoreetiline ülevaade laulude kasutamisest keeleõppes ning kirjeldatakse kuidas ja miks aitavad laulud omandada keelestruktuure, tõsta õpimotivatsiooni ning vähendada õpiärevust. Peatükis kirjeldatakse ka erinevaid selleteemalisi uuringuid, tuuakse välja üldised õppimist puudutavad tegurid konkreetses vanusegrupis ning seostatakse see laulude kasutamisega.

Teine peatükk keskendub tegevusuuringu meetodikale, milles kirjeldatakse uuringu käiku, meetodit ja selle etappe. Kolmandas peatükis esitatakse tulemused ning neljas peatükk sisaldab arutelu. Uuringu käigus koostati laulutegevustel põhinev õppematerjal, mille teemad on seotud Pille Pipra (2015) 2. klassi eesti keele teise keelena õpikuga „Koos on lõbus. Janno jutud“. Materjal on mõeldud kasutamiseks paralleelselt õpiku teemadega ning toetab õpikus käsitletava sisu omandamist. Õppematerjali katsetati kahekuulise perioodi jooksul kahes 2. klassi õppegrupis. Kokku oli valimis 18 last. Katsetamisperioodi jooksul pidas õpetaja mõttepäevikut. Pärast vaadeldavat perioodi viis õpetaja laste seas läbi kaks küsitlust. Esimeses küsimustikus küsiti lastelt, kuidas neile meeldisid õppematerjali hulgas olnud laulud. Teises küsitluses uuriti lastelt üldisemalt laulude kasutamise kohta.

Tegevusuuringu tulemusel sai õpetaja väärtusliku kogemuse ja oskab vaatlusandmete ja õpilaste arvamuste ja vastuste tuginedes edaspidi laulutegevusi paremini kasutada. Vaatlusandmete ja õpilaste vastuste põhjal võib järeldada, et laulude kasutamine keeleõppes on üldiselt efektiivne, tunnid olid laste jaoks huvitavad ja lapsed omandasid laulutegevuste käigus uusi sõnu ja väljendeid. Lastele meeldis eesti keele tunnis laulda ja laulmine oli nende jaoks lõbus. Samas oli tundides ka õpilasi, kes tundsid igavust või ebakindlust. Lapsed leidsid, et laulmine aitab eesti keelt õppida, näitasid üles huvi eestikeelsete laulude vastu ning tundides õpitud laule lauldi ka kodus. Pooled lastest tahaks edaspidigi tundides laulda, ülejäänud lapsed olid samuti pigem positiivselt meelestatud.

Laulud aitasid tunnis aktiivsemalt osaleda muidu vaiksematel ja nõrgema keeleoskusega lastel ning laulmine tõstis nende enesekindlust ja soodustas aktiivsemat osalemist ka teistes

tunnitegevustes. Laulud aitasid mingil määral hoida tunnikorda, lapsed olid keskendunud laulu kuulamisele ja jälgisid huviga tunni materjali. Samas oli laulutegevuste hulgas ka aktiivse liikumisega seotud tegevusi, mille puhul laulutegevusel oli just vastupidine efekt.

Laulude valik on väga oluline ja ei saa eeldada, et lastele automaatselt meeldib igasugune muusikaga seotud tegevus. Laulud peavad olema lihtsad, kordustega, tuttava sõnavaraga ning laule tuleb õppida järjepidevalt mitmes tunnis. Laulmisrõõm ilmneski alles kõige varem teisel laulmisel, mil lastel oli laul ja liigutused juba tuttavamad. Laulu teema peaks olema midagi, millega lapsed oskavad samastuda. Kõigile sobivat teemat on aga raske valida, sest selles vanusegrupis on lapsi, kes hea meelega laulavad lastelaule, kuid on ka lapsi, kes väljendasid soovi laulda rohkem suurematele mõeldud muusikat. Samuti tuli välja, et laste jaoks teeb laulu atraktiivsemaks võimalus kuulata seda arvutist ja lõbus instrumentaalsaade. Laulude puhul on oluline liikumisvõimalus, lapsed soovivad tunnis rohkem liikuda ja liikumistegevusega laulud on selleks hea võimalus.

Oluline on laulutegevusi läbi viies teadvustada, et kõikidele ei pruugigi laulmine meeldida. Valimi hulgas oli lapsi, kes ei teinud järjepidevalt tegevusi kaasa ja väljendasid tegevuse käigus pahameelt.

Uuring aitab õpetajal paremini mõista, kuidas laulude kasutamine toetab keele omandamist ning näha, missugused laulud ja tegevused toimivad hästi ning millised mitte. Selle tulemusel oskab õpetaja rakendada laule edaspidi tunnis efektiivsemalt. Õppetegevuste läbiviimine pakkus õpetajale palju rõõmu, õpilaste positiivsed emotsioonid olid inspireerivad ja motiveerivad.

Kirjandus

- Aguirre, Diego Bustinza, Daisy Garvich, Mijail 2016.** Influence of songs in primary school students' motivation for learning English in Lima, Peru. – English Language Teaching Vol. 9, No. 2, 178–191; [10.5539/elt.v9n2p178](https://doi.org/10.5539/elt.v9n2p178). Vaadatud 13.05.2025.
- Aydin, Selami, Harputlu, Leyla, Savran Çelik, Şeyda, Üstük, Özgehan, Güzel, Serhat 2017.** Age, gender and grade effect on foreign language anxiety among children. – TEFLIN Journal, 28(2), 133–154; <http://dx.doi.org/10.15639/teflinjournal.v28i2/133-154>. Vaadatud 16.05.2025.
- Borgers, Natacha, de Leeuw, Edith, Hox, Joop 2000.** Children as respondents in survey research: Cognitive development and response quality. – Bulletin de Méthodologie Sociologique, 66, 60–75; [10.1177/075910630006600106](https://doi.org/10.1177/075910630006600106). Vaadatud 17.05.2025.
- Brewster, Jean, Ellis, Gail 2002.** The primary English teacher's guide. Pearson Education Limited.
- Bui, Gavin 2018.** Total physical response. – The TESOL encyclopedia of English language teaching. Koost. John I. Liantas. Wiley, 927–932.
- Çelik, Inciman T., Tuğba, Çay, Tolga, Kanadlı, Sedat 2021.** The effect of Total Physical Response method on vocabulary learning/teaching: A mixed research synthesis. – English Language Teaching, 14(12), 154–170; [EJ1324215.pdf](https://doi.org/10.1177/1942019021101324215). Vaadatud 16.05.2025.
- Cohen, Louis, Manion, Lawrence, Morrison, Keith 2007.** *Research methods in education 6th Edition.* Routledge; <https://islmblogblog.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/05/rme-edu-helpline-blogspot-com.pdf>. Vaadatud 17.05.2025.
- Cook, Vivian 2008.** Second Language Learning and Language Teaching. 4th Edition. Hodder Education.
- Dunn, Opal 2012.** Introducing English to young children: Spoken language. North Star ELT.
- Dörnyei, Zoltan 2001.** Motivational Strategies in the Language Classroom. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dörnyei, Zoltán, Ushioda, Ema 2012.** Teaching and researching motivation. In S. M. Gass & A. Mackey (Eds.), – The Routledge handbook of second language acquisition. Toim. Susan M. Gass, Alison Mackey, 396–409. Routledge.
- Farmand, Zahra, Pourgharib, Behzad, Tafreshi, Hedyeh 2013.** The effect of English songs on English learners' pronunciation. – International Journal of Basic Sciences & Applied Research, 2(9), 840–846;

- https://www.researchgate.net/publication/347948665_The_Effect_of_English_Songs_on_English_Learners_Pronunciation. Vaadatud 16.05.2025.
- Fonseca-Mora, Carmen 2000.** Foreign language acquisition and melody singing. – *ELT Journal* 54(2), 145–153; <https://doi.org/10.1093/elt/54.2.146>. Vaadatud 12.05.2025.
- Gardner, Howard, Hatch, Thomas 1989.** Multiple intelligences go to school: Educational implications of the theory of multiple intelligences. – *Educational Researcher*, 18(8), 4–10; <https://www.jstor.org/stable/1176460?seq=1>. Vaadatud 18.05.2025.
- Gardner, Howard 2013.** Frequently asked questions—Multiple intelligences and related educational topics; <https://pz.harvard.edu/sites/default/files/faq.pdf>. Vaadatud 19.05.2025.
- Gürsoy, Esim 2013.** Is younger really better? Anxiety about learning a foreign language in Turkish children. – *Social Behavior and Personality: an international journal*, 41(5), 827–842; <https://doi.org/10.2224/sbp.2013.41.5.827>. Vaadatud 13.05.2025.
- Koppel, Katre 2019.** Muusika roll eesti keeleõppes vene õppekeelega alusharidusasutustes. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Tartu.
- Krashen, Stephen D 1982.** Principles and Practice in Second Language Learning. Pergamon Press Inc; https://www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf. Vaadatud 13.05.2025.
- Kumpas, Ave 2008.** Väikese lapse laulud 2. Mänguga muusikamaale. Ajakirjade Kirjastus. Tallinn.
- Kärtner, Piret 2000.** Kuulamisoskuse arendamine. Tallinn: TEA kirjastus.
- Laherand, Meri-Liis 2010.** Kvalitatiivne uurimisviis. OÜ Sulesepp.
- Lee, Liza, Lin, Shu-Chuan. 2015.** The impact of music activities on foreign Language. English learning for young children. *Taiwan Journal of the European Teacher Education Network* Vol. 10, p 13-23; https://www.researchgate.net/publication/301694127_The_Impact_of_Music_Activities_on_Foreign_Language_English_Learning_for_Young_Children. Vaadatud 18.05.2025.
- Liiva, Airi 2018.** Kõigil oma: Airi Liiva lastelaulud. Laulupesa. Tartu.
- Ludke, Karen M., Ferreira, Fernanda, Overy, Katie 2014.** Singing can facilitate foreign language learning. – *Memory & Cognition*, 42(1), 41–52; <https://link.springer.com/article/10.3758/s13421-013-0342-5>. Vaadatud 18.05.2025.
- Löfström, Erika 2011.** Tegevusuuringu käsiraamat. Archimedes; <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:103280>. Vaadatud 12.05.2025.

- Margna, Ele 2014.** Laulude ja salmide kasutamise praktika ning tõlgendus oma praktikale viie koolieelses eas lastele inglise keelt õpetava õpetaja näitel. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Tartu.
- Medina, Suzanne L. 1990.** The effects of music upon second language vocabulary acquisition; <https://eric.ed.gov/?id=ED352834>. Vaadatud 19.05.2025.
- Millington, Neil. T. 2011.** Using songs effectively to teach English to young learners. –Language Education in Asia, Volume 2, Issue 1, 134—141; https://leia.org/LEiA/LEiA%20VOLUMES/Download/LEiA_V2_I1_2011/LEiA_V2I1A11_Millington.pdf. Vaadatud 5.06.2025.
- Moon, Jane 2000.** Children learning English. Oxford: Macmillan Heinemann English Language Teaching; [Children learning English : Moon, Jayne : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](#). Vaadatud 13.05.2025.
- Murphy, Tim 1992.** Music and song. Seitmes trükk. Oxford: Oxford University Press
- Mägi, Katrin 2010.** Motivatsiooniline areng. – Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Toim. Eve Kikas. Haridus- ja teadusministeerium, 90 – 104.
- Pajusaar, Riine 2006.** Tabatinna. SP Muusikaprojekt. Tallinn.
- Passiatore, Ylenia, Pirchio, Sabine, Oliva, Clorinda, Panno, Angelo, Carrus, Giuseppe 2019.** Self-efficacy and anxiety in learning English as a foreign language: Singing in class helps speaking performance. –Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies, 20, 183–202; <https://www.ledonline.it/index.php/ECPS-Journal/article/view/1880/1235>. Vaadatud 16.05.2025.
- Paterson, Anice, Willis, Jane 2008.** Oxford basics for children. English through music. Oxford University Press.
- Pica, Rae 2013.** Experiences in Movement and Music: Birth to age 8. Fifth edition. Wadsworth Cengage Learning.
- Pipar, Pille 2015.** Koos on lõbus. Janno jutud. Eesti keele õpik vene õppekeelega kooli 2. klassile. Tallinn: Koolibri.
- PRÕK = Põhikooli riiklik õppekava 2023. Riigi teataja; <https://www.riigiteataja.ee/akt/108032023005>. Vaadatud 12.05.2025.
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seadus (eestikeelsele õppele üleminek) 2022; <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122022008>. Vaadatud 18.05.2025.
- Ruutmets, Kristel, Saluveer, Evi 2010.** Võõrkeel. – Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Toim. Eve Kikas. Haridus- ja teadusministeerium, 262 – 293.

- Schoepp, Kevin 2001.** Reasons for using songs in the ESL/EFL classroom. The Internet TESL Journal, VII(2); [Schoepp - Reasons for Usings Songs in the ESL/EFL Classroom \(TESL/TEFL\)](#). Vaadatud 16.05.2025.
- Shin, Joan Kang 2017.** Get up and sing! Get up and move! Using songs and movement with young learners of English. – English Teaching Forum. Vol. 55 No. 2, 14–25; [\(PDF\) Get Up and Sing! Get Up and Move! Using Songs and Movement with Young Learners of English](#). Vaadatud 16.05.2025.
- Toompere, Sirje, Erimäe, Külli 2018.** Eripere mängulood: laulud ja mängud lastele. Laulustuudio Lauluhaldjas. Tallinn.
- Toompere, Sirje 2005.** Tule mängima! Fa-diees. Tartu.
- Toompere, Sirje 2012.** Tule mängima 2: laulumänge lastele. Lauluhaldjas. Tartu.
- Udras, Svetlana 2024.** Õpiraskustega esimese kooliastme õpilaste toetamine eestikeelse baassõnavara omandamisel lastelaulude abil eesti keele kui teise keele tundides. Magistritöö. Tallinna Ülikool. Tallinn.
- Watts, David 1984.** Singing and second language. –Canadian Folk Music. Vol. 18 Issue 4, p 15- 20; https://cfmb.icaap.org/content/1984/18.3/12-Singing_Second_Language.pdf. Vaadatud 19.05.2025.
- ÕKMOV = Õppekava materjalide veeb 2023. <https://projektid.edu.ee/site/okmv>. Vaadatud 18.01.2026.
- Yousefi, Atefeh. Yekta, Razieh-Rabbani, Farahmandian, Hamid 2014.** The effect on modern lyrical music on second language vocabulary acquisition. – Mediterranean Journal of Social Sciences. Vol. 5 No. 23; [10.5901/mjss.2014.v5n23p2583](#). Vaadatud 19.05.2025.

Implementing singing activities in Estonian as a second language classes in grade 2. Summary

This study is an action research project that explores the use of songs in Estonian as a second language lessons. The main objective of the study is to determine how second-grade students perceive the use of songs in Estonian as a second language lessons and to what extent this supports the learning process. For this purpose, musical learning materials were developed, used in classroom instruction, and their effectiveness was examined from both the teacher's and the students' perspectives. A broader aim is to analyze the teacher's work, assess the effectiveness of the developed material from the teacher's perspective, and draw conclusions to improve teaching quality.

The thesis consists of four chapters. The first chapter provides a theoretical overview of the use of songs in language learning, explaining how and why songs support the acquisition of language structures, increase motivation, and reduce anxiety. It also reviews previous studies on the topic, outlines general learning-related factors for the target age group, and links these with the use of songs.

The second chapter focuses on the action research process. It describes the method and its stages. The third chapter presents the results, and the fourth chapter provides a comprehensive discussion and interpretation of the results. As part of the study, a learning material based on song activities was developed. Its topics are aligned with the second-grade Estonian as a second language textbook "Koos on lõbus. Janno jutud" by Pille Pipar (2015). The material is intended to be used alongside the textbook and supports the acquisition of its content.

The material was tested over a two-month period with two second-grade groups, each consisting of nine students (total of 18 children). During the implementation, the teacher kept a reflective journal and later conducted two questionnaires: the first asked students how they liked the songs included in the material, while the second focused more generally on the use of songs in lessons.

As a result of the study, the teacher gained valuable experience and is now better equipped to conduct lessons using this method, drawing on both observation data and students' feedback. The findings suggest that the method is generally effective: students found the lessons engaging, and they learned new words and expressions through the song activities. The majority of students enjoyed singing in class, and many of them sang the songs at home as well. Half of

the students expressed a desire to continue singing in future lessons, and the rest were also generally positive.

Songs helped quieter students and those with lower language proficiency to participate more actively, increasing their confidence and encouraging broader classroom engagement. Songs also supported classroom discipline to some extent—students paid attention during listening activities and followed the material with interest. However, some activities involving more movement had the opposite effect and led to increased restlessness.

Song selection proved to be crucial. It cannot be assumed that children will automatically enjoy all music-based activities. Songs need to be simple, repetitive, and use familiar vocabulary, and they must be practiced over several lessons. The joy of singing usually appeared only after the second or third repetition, when both the lyrics and movements became familiar. Song topics should be relatable to children. However, finding a universally appealing topic is difficult, as some students prefer traditional children's songs while others would rather sing songs intended for older audiences. It also became evident that children find songs more appealing when they can listen to them on a computer and when the song has a fun instrumental accompaniment. Movement was also important—students wanted to move more during lessons, and action songs provided a good opportunity for that.

It is essential to recognize that not all children enjoy singing. There were students in the sample who consistently refused to participate and expressed frustration or resistance during activities.

This study helped the teacher better understand how songs support both direct and indirect language acquisition. It highlighted which songs and activities work well and which are less effective. Based on these insights, the teacher can refine their teaching practices and apply the method more effectively in the future. The implementation of the activities was also a joyful experience for the teacher, and the students' positive emotions were both inspiring and motivating.

Lisa 1. Esimene küsimustik

Kas sulle meeldis „Ahvimäng”?

- Jah
- Natuke
- Ei

Miks?

.....

Lisa 2. Teine küsimustik

1. Kas sulle meeldis eesti keele tunnis laulda? Тебе понравилось петь на уроке эстонского языка?

- 😊 Jah
- 😐 Natuke
- 😞 Ei

2. Kas tundides laulmine oli lõbus? Было ли весело петь на уроках?

- 😊 Jah
- 😐 Mõnikord / Иногда
- 😞 Ei

3. Kas sa laulsid tundides kaasa? Ты подпевал(а) на уроках?

- 😊 Jah
- 😐 Mõnikord / Иногда
- 😞 Ei

4. Kas sa laulsid laule ka kodus? Ты дома пел(а) песни, которые мы пели на уроке?

- 😊 Jah
- 😞 Ei

5. Kas sa tahaksid veel eesti keele tunnis laulda? Хотел(а) бы ты ещё петь на уроках?

- 😊 Jah

- 🤖 Võib-olla / Может быть
- 😐 Ei

6. Kas laulmine aitab sinu meelest eesti keelt õppida? Как ты думаешь, помогает ли пение выучить эстонский язык?

- 😊 Jah
- 🤖 Natuke
- 😐 Ei

7. Kuidas sa ennast tundsid, kui tunnis laulsid? Как ты себя чувствовал, когда пел на уроке? 😊 Rõõmsalt / Радостно

- 😐 Tavaliselt / Нормально
- 😐 Ebakindlalt / Неуверенно
- 🤖 Mul oli igav / Мне было скучно
- 😡 Ma olin närvis / Я нервничал(а)
- .....

8. Mis oli sinu lemmiklaul, mida me laulsime? 😊 Какая была твоя любимая песня, которую мы пели?

- „Ahvimäng“
- „Hundimäng“
- „Kangakudumise mäng“
- „Poomäng“
- „Isa, isake“
- „Ma lähen“
- „Puhun su valule“
- „Riietumislaul“

9. Kas sa õppisid oma lemmiklaulust uusi sõnu? Mis sõnu sa õppisid? 😊 Ты выучил новые

слова из своей любимой песни? Какие слова ты выучил?

.....

10. Mis sulle meeldis laulmise juures kõige rohkem? 😊 Что тебе больше всего понравилось в пении?

.....

11. Mis sulle laulmise juures ei meeldinud? 😞 Что тебе не понравилось в пении?

.....

12. Mis teemadel tahaksid eesti keele tunnis laulda? 😊 На какие темы ты бы хотел петь на уроке эстонского языка?

- Suvi
- Kool
- Loomad
- Sõbrad
- Sport
- Eesti
- Armastus
- Pere
- Loodus
- .....

13. Joonista siia pilt, kuidas me eesti keele tunnis koos laulsime! 😊 Нарисуй здесь картину, как мы пели вместе на уроке эстонского языка!

Lisa 3. Uurimistöö käigus koostatud õppematerjal

Lisa 3.1. Õppetegevused lauluga „Ahvimäng“

Laulu lühiiseloostus: Tegemist on ühesalmilise positiivse ja lõbusa lauluga, mida saadab mänguline tegevus. Laulul on rütmikas instrumentaalsaade. Laul on leitav kogumikust „Eripere mängulood“ (Erimäe, Toompere 2018).

Tunnis kasutatud slaid:

Ahvimäng

Armas väike ahvike, väike ahvike.
Tuli külla lastele, külla lastele.
Ta valib välja selle, kelle nali meeldib talle.
Ta valib välja selle, kes nalja talle teeb.

Õpiku teema: 5. peatüki alateema „Lumelinn“ (lk 70)

Laulu seotus õpiku teemaga: Teema raames õpitakse tegusõna *mängima* pööramist ning mängunimetusi. Laulu võib laulda vahetult pärast mängunimetuste õppimist

Üldeesmärgid: tunni elavdamine, loomanimetuste kordamine

Õpitulemused:

- Laps õpib Eesti lastelaulu
- Laps oskab nimetada erinevaid loomi
- Laps õpib erivaid laulus olevaid sõnu (*nali, valima, külla tulema*)

Vahendid: mänguahv, slaid laulu sõnadega, laulu helifail

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi ühes tunnis, kestus kokku 17 minutit

Tegevuse kirjeldus:

Aeg	Tegevuse kirjeldus	Kommentaariid
2 min	Õpetaja küsib lastelt: „Millega me nüüd mängime?“. Lapsed pakuvad. Õpetaja annab vihje, et see on loom. Õpilased pakuvad loomi.	Lapsed võivad looma läbi koti katsuda ja võivad osaliselt kotti piiluda. Lapsed saavad öelda, mida nad katsudes tundsid või nägid (pehme, roheline, soe jm).

2 min	Ahv küsib lastelt eelnevalt õpitud teemade kohta (Kas sulle meeldib lumesõda mängida? Mida sa eile mängisid? jne). Ahv küsib, kas lapsed tahavad ahvimängu mängida.	Lastele pakub nalja, kui ahv räägib karakterse häälega.
4 min	Õpetaja näitab laulusõnu ekraanil. Laulusõnad loetakse koos läbi. Piltide abil selgitatakse sõnade tähendusi.	
3 min	Õpetaja paneb muusika mängima ja õpilased kuulavad. Õpetaja laulab vaikselt kaasa ja innustab ka lapsi seda tegema.	Lauldes osutab õpetaja piltidele, et aidata lastel omandada sõnade tähendusi.
3 min	Õpetaja paneb muusika uuesti mängima ja laul lauldakse läbi mänguna. Õpetaja näitab lastele ette, mida peab tegema.	Sõnade „ta valib välja selle, kelle nali meeldib talle“ ajal peavad lapsed tegema grimasse ja laps, kelle käes on ahv, valib välja oma lemmikgrimassi. Valitud lapsest saab järgmine valija.
3 min	Laulumäng mängitakse veelkord läbi.	

Lisa 3.2. Õppetegevused lauluga „Riietumislaul”

Laulu lühiiseloormustus: Tegemist on kaheosalise lauluga, mida saadavad liigutused. Laulu tutvustamiseks on helifail ning selle teeb eriti lõbusaks tempo pidev kiirenemine. Laul on leitav kogumikust „Tabatinna“ (Pajusaar 2006).

Tunnis kasutatud slaid:

Püksid jalga

Püksid jalga, kampsun selga,
tuttmüts pähe, õue lähen.
Saapad jalga, kindad kätte,
kinni truck ja jopelukk.

Õpiku teema: 5. peatüki alateema „Piial on hääl ära” (lk 72)

Laulu seotus õpiku teemaga: Teema raames korraldatakse riietusesemeid ning nende harjutamiseks sobib hästi „Riietumislaul”. Töövihikus on harjutus talviste riietusesemete õppimiseks ning tegevus sobib hästi pärast töövihikuülesannete tegemist või järgmises tunnis sõnavara kinnistamiseks.

Üldeesmärk: Riietusesemete kordamine ja kasutamine kontekstis, tunni elavdamine, lastele liikumistegevuse pakkumine

Õpitulemused:

- Laps oskab nimetada talviseid riietusesemeid
- Laps oskab koos riietusesemetega kasutada õigesti sõnu *selga, jalga, kätte, pähe, kinni*
- Laps oskab rääkida riietumise teemal
- Laps õpib tundma Eesti lastelaulu
- Laps õpib töötama grupis

Vahendid: Slaid, millel on pildid erinevate riietusesemetega (kampsun, püksid, lukk, truck, jope, tuttmüts, kindad), slaid laulu sõnadega, sõnalipikud laulu sõnadega (ühel lipikul üks sõna, 2 komplekti)

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi kahes tunnis (12+8 minutit)

Tegevuse kirjeldus:

1. tund. Tegevuse kestus kokku 12 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
2 min	Laulu kuulamine.	
3 min	Õpetaja küsib lastelt, mis riietusesemeid nad laulus kuulsid. Õpetaja näitab ekraanil pilti laulu riietusesemetega ja lapsed ütlevad, mis need on.	Õigesti arvatud sõnad võib kirjutada ka tahvlile.
3 min	Õpetaja näitab laulu sõnu ekraanil. Loeme laulu sõnad kooris läbi.	Sõnu võib lugeda läbi erinevas tempos ja dünaamikas, et harjutada sõnu <i>kiiresti, aeglaselt, vaikselt, valjult</i> .
2 min	Õpetaja palub lastel tõusta. Kuulame laulu veelkord. Õpetaja laulab kaasa ja innustab lapsi kaasa laulma. Õpetaja teeb kaasa liigutusi ja innustab lapsi seda tegema.	Laulu liigutused vastavad laulu sõnadele. Sõnade <i>kampsun selga</i> ajal tõmmatakse žeste kasutades selga kampsun, <i>õue lähen</i> ajal marsitakse jne.
2 min	Interaktiivne mäng. Lõpeta laused: Ma panen püksid ... Ma panen truki ... Õpetaja palub lastel laused lõpetada. Lapsed kirjutavad õige vastuse punktiirile. Kui harjutus on tehtud, loeme laused kooris.	

2. tund. Tegevuse kestus kokku 8 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
1 min	Küsin õpilastelt, mida nad talvel selga panevad. Õpilased vastavad üle klassi.	
5 min	Mäng kahes meeskonnas. Kumbki meeskond saab paki laulu sõnadega ja peab need panema õigesse järjekorda.	Õpilastel aitas sõnu meelde tuletada meloodia ümismine.
2 min	Kuulame laulu veelkord ja kontrollime, kas sõnad said õigesse järjekorda. Lapsed laulavad kaasa ja teevad liigutusi.	

Lisa 3.3. Õppetegevused lauluga „Kangakudumise mäng”

Laulu lühiseloomustus: Tegemist on saateta lauluga, mida iseloomustab rahvalaulule iseloomulik refräänsõna. Laulu sõnu saavad lapsed ise muuta. Laul on leitav kogumikust „Väikese lapse laulud 2“ (Kumpas 2008).

Tunnis kasutatud slaid:

Kangakudumise laul

Meil on palju lõnga, vide-ralla-laa.

 Mis me sellest teeme, vide-ralla-laa?
Koome kauni kanga, vide-ralla-laa.
Kangast püksid teeme, vide-ralla-laa.
(salli, kleidi, jope, kindad, sokid, pluusi jne)

Õpiku teema: 5 peatüki alateema „Koome salli” (lk 76)

Laulu seotus õpiku teemaga: Teema raames räägitakse salli kudumisest, õpitakse sõna *kuduma* pööramist, uue sõnavara hulgas on sõnad *lõngakera* ja *vardad*. Õpetaja võib tegevuse läbi viia pärast tööd tekstiga (teksti lugemine ja küsimused, töövihikuharjutus).

Üldeesmärk: Teemaga seotud sõnavara kinnistamine ja kasutamine teises kontekstis, tunni elavdamine

Õpitulemused:

- Laps õpib tundma Eesti lastelaulu
- Laps õpib kudumisega seotud sõnavara
- Laps oskab nimetada erinevaid riietusesemeid, värve, teab numbreid

Vahendid: kott erinevat värvi lõngakeradega, slaid laulu sõnadega, 2 pliiatsit

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi ühes tunnis, tegevuse kestus kokku 20 min

Tegevuse kirjeldus:

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
1 min	Õpetajal on kott lõngakeradega. Õpetaja küsib õpilastelt, et mis on kotis ja annab vajadusel vihjeid, lubab läbi koti katsuda. Lapsed arvavad.	
2 min	Õpetaja võtab lõngakerad ükshaaval välja ja küsib lastelt: „Mis värvi lõngakera on?” ja „Mitu lõngakera mul on?”.	

1 min	Õpetaja valib ühe lõngakera välja ja paneb ülejäänud kotti tagasi. Õpetaja näitab kuidas lõngakera veereb. Õpetaja ütleb: „Lõngakera veereb”. Lapsed kordavad. Õpetaja veeretab lõngakera paarile lapsele.	Lõngakera võib teha ka muid tegevusi, näiteks hüpata, lennata, tantsida, magada jne.
2 min	Õpetaja näitab lastele laulusõnu ja selgitab sõnade tähendusi piltide abil. Õpetaja palub lastel võtta 2 pliiaitsit varrasteks.	
14 min	Õpetaja laulab laulu lastele liigutustega ette ja innustab lapsi liigutusi tegema ja kaasa laulma. Laul lauldakse läbi mitu korda. Igal laulmisel tehakse kangast erinev riietusese. Lapsed pakuvad, mis see võiks olla (kampsun, jope, kleit, pluus vms).	Laulu põhiosa ajal lapsed „koovad” pliiaitsitega. Refräänsõna ajal koputavad kolm korda pliiaitsitega lauale.

Lisa 3.4. Õppetegevused lauluga „Isa, isake“

Laulu lühiiseloostus: Tegemist on kolmesalmilise rütmika instrumentaalsaatega lauluga, mida saadavad liigutused. Laulu tutvustamiseks on olemas helifail. Laul on leitav kogumikust „Tule mängima!“ (Toompere 2005).

Tunnis kasutatud slaid:

Isa, isake

Isa, isa, isake, mu isa,
tule tantsi täna minuga.
Ära ütle sa, et ei oska tantsida,
kohe sulle ette näitan ma.

Teema õpikus: 5. peatüki alateema „Sall“ (lk 78)

Laulu seotus õpiku teemaga: Teema raames korratakse tegusõna *oskama* ja erinevate tegusõnade da-infinitiivi. Ka laulus kasutatakse sõna *oskama* erinevate tegusõnadega (hüpata, laulda, tantsida). Tegevuse võiks läbi viia pärast harjutusi tegusõnaga *oskama* teema kinnistamiseks ja laiendamiseks.

Üldeesmärk: tunni elavdamine, sõna *oskama* kasutamine teises kontekstis, da-infinitiivide harjutamine

Õpitulemused:

- Laps õpib tundma Eesti lastelaulu
- Laps õpib erinevate sõnade da-infinitiive ja oskab neid kasutada tegusõnaga *oskama*
- Laps oskab esitada küsimusi
- Laps oskab rääkida, mida tema pereliikmed teha oskavad

Vahendid: nukk (mees, isa), laulusõnad slaidil, helifail

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi kahes tunnis (20+10 minutit)

Tegevuse kirjeldus. 1. tund. Tegevuse kestus kokku 20 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
2 min	Õpetajal on kott nukuga. Õpetaja küsib, mis on kotis. Lapsed pakuvad.	
5 min	Õpetaja võtab nuku välja ja küsib	Nukk vastas madala häälega ja see tegi

	nukult: „Kas sa oskad tantsida?“, „Kas sa oskad hüpata?“ Õpetaja vastab nuku/isa häälega, et „ei oska“ või „jah, oskan“. Lapsed küsivad nukult sarnaseid küsimusi.	palju nalja ja innustas lapsi uusi küsimusi küsima.
3 min	Laulu esmakordne kuulamine. Õpetaja teeb nukuga laulu tegevusi kaasa.	
4 min	Õpetaja näitab laulusõnu ekraanil, selgitab piltide abil tähendusi. Õpetaja loeb lastega koos sõnad läbi.	1. salm “ei oska tantsida” 2. salm „ei oska laulda ka” 3. salm „ei oska hüpata”
5 min	Õpetaja palub lastel püsti tõusta ja paneb laulu mängima. Õpetaja laulab laulu, teeb liigutusi kaasa ja palub seda teha ka õpilastel. Laul lauldakse läbi 2 korda.	Vahepala liigutused vastavad laulu sõnadele (hüppamise salmi vahepala ajal hüpatakse, tantsimise vahepala ajal tantsitakse jne). Salmiosa liigutused ilmestavad teksti ja need võib välja mõelda ka koos õpilastega. Näiteks <i>tule tantsi täna minuga</i> ajal võib käega teha kutsuvaid liigutusi jne.
1 min	Õpetaja küsib lastelt, kas nende isad oskavad tantsida, laulda, hüpata vms.	

Tegevuse kirjeldus. 2. tund. Tegevuse kestus kokku 10 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
2 min	Õpetaja võtab välja juba tuttava nuku ja küsib nuku häälega lastelt küsimusi (näiteks „Kas sa tahad laulda?“, „Kas sa oskad laulda?“ Kas sa oskad tantsida?“ jne).	Nuku võib anda ka mõnele õpilasele, kes küsib ise teistelt erinevaid küsimusi.
2 min	Õpetaja proovib koos lastega meelde tuletada laulu sõnu ja laul lauldakse läbi ilma saateta.	Sõnu aitab meelde tuletada meloodia ümisemine.
6 min	Õpetaja paneb ekraanile laulu sõnad, paneb muusika mängima ja laul lauldakse 2 korda läbi.	

Lisa 3.5. Õppetegevused lauluga „Puhun su valule”

Laulu lühiiseloostus: See on melanhoolne ja mõtlik laul, mida laulavad ema ja laps. Laulul on 4 salmi, milles vahelduvad üksikud sõnad. Laulu tutvustamiseks on olemas helifail. Laul on leitav kogumikust „Kõigil oma“ (Liiva 2018).

Tunnis kasutatud slaid:

Puhun su valule

Puhun su käele nii väiksele,
mure viin kuule ja päiksele.
Puhun su haavale, valule,
ajan kõik metsa ja salule.

Teema õpikus: 5. peatüki alateema „Õpetaja saab haiget” (lk 82)

Laulu seotus õpiku temaga: Laul seostub temaatiliselt. Õpiku tekst räägib kukkumisest ja haiget saamisest.

Üldeesmärk: Tunni elavdamine ja mitmekesistamine, sõnavara laiendamine, eesti laulude tutvustamine

Õpitulemused:

- Laps õpib tundma Eesti lastelaulu
- Laps omandab laulu abil uut sõnavara (*kuu, päike, mure, haav, mets, salu*)
- Laps tunneb tekstis ära erinevad kehaosad

Vahendid: slaid laulu sõnadega, töölehed

Tööleht:

Puhun su valule

Puhun su ..... nii väiksele,
mure viin kuule ja päiksele.

Puhun su haavale, valule,
ajan kõik metsa ja salule.

Puhun su ..... väiksele,

mure viin kuule ja päiksele.

Puhun su haavale, valule,

ajan kõik metsa ja salule.

Puhun su ..... väiksele,

mure viin kuule ja päiksele.

Puhun su haavale, valule,

ajan kõik metsa ja salule.

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi ühes tunnis, tegevuse kestus 20 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
2 min	Õpiku tekstist rääkimine (keegi kukub ja saab haiget). Õpetaja tutvustab laulu pealkirja ja sõna <i>puhub</i> .	
3 min	Laulu esimene kuulamine. Õpetaja küsib lastelt, kuidas neile laul meeldis ning kes laulab (mees, naine, poiss, tüdruk, laps).	Laulu kohta saab vastavalt õpilaste tasemele küsida palju erinevaid küsimusi (laulu meeleolu, tempo, kuulnud pillid jms).
10 min	Õpetaja jagab lastele töölehed (laulusõnad lünkadega) ja selgitab mida tuleb teha. Kuulame laulu veel. Kolmandal kuulamisel teen lünga ajal pausi ja arutame koos, mis sõna lünka käib.	
5 min	Õpetaja tutvustab teisi laulus olevaid sõnu ja paneb laulu sõnad suurelt ekraanile. Kuulame laulu veelkord ja õpetaja innustab kaasa laulma.	Kuulates näitan vastavat kehaosa, lapsed teevad samamoodi.

Lisa 3.6. Õppetegevused lauluga „Ma lähen”

Laulu lühiiseloostus: Tegemist on liikumistegevusega lauluga, mida lauldakse ilma instrumentaalse saateta. Lapsed saavad laulu sõnu ise välja mõelda ja aktiivselt osaleda. Laulul on korduv sõnavara ja fraase korratakse lauldes pidevalt. Laulu autor on teadmata, tegemist on ORFF-i koolitusel õpitud lauluga.

Tunnis kasutatud slaid:

Ma lähen

Ma lähen, ma lähen, ma lähen, ma lähen ja puhkan ka.

Lähen, lähen üles mäest, lähen, lähen alla mäest.

„Ohhooo, mida sa näed?”

„Ma näen elevanti.”

Teema õpikus: 5. peatüki teema „Õpetaja saab haiget” (lk 82)

Laulu seotus õpiku teemaga: teema raames õpitakse tegusõna *minema* pööramist ning laulumängu abil saab harjutada sõna esimest pööret. Laulumängu võib mängida pärast tööd tegusõnaga.

Üldeesmärk: tegusõna *minema* kasutamise harjutamine, tunni elavdamine

Õpitulemused:

- Laps oskab nimetada klassis olevaid asju
- Laps õpib laulus olevat sõnavara (puhkan, lähen, üles, alla jm)
- Laps tunneb rõõmu eesti keele õppimisest

Vahendid: slaid laulu sõnade ja piltidega, liikumiseks sobilik ruum

Tegevuse kestus: tegevus viiakse läbi ühes tunnis, tegevuse pikkus 20 minutit

Tegevuse kirjeldus:

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
5 min	Õpetaja näitab lastele slaidil laulu sõnu. Ühiselt loetakse sõnad läbi ja õpetaja selgitab sõnade tähendusi liigutuste ja piltide abil.	Sõnu võib läbi lugeda gruppides, näiteks poisid ja tüdrukud eraldi.
5 min	Õpetaja laulab lastele laulu ette ja teeb kaasa liigutusi. Õpetaja innustab lapsi liigutusi kaasa tegema ja laulma. Laul lauldakse istudes läbi 2	

	korda.	
10 min	Õpetaja palub lastel püsti tõusta ja palub lastel õpetajaga laulumängu tegevusi kaasa teha. Lapsed liiguvad koos õpetajaga vastavalt laulu tegevustele kaasa. Õpetaja innustab lapsi laulma. Teksti „Ohhoo, mida sa näed?” ajal nimetab õpetaja ühe lapse nime ja see laps ütleb ühe asja, mida ta näeb. Lauset korratakse kooris järgi.	Tegevuse võib teha keerukamaks küsides lapse nimetatud asja kohta lisaküsimusi. Näiteks kui laps ütleb “Ma näen autot”, võib küsida kooris “Missugust autot?”. Selle abil saab harjutada erinevaid omadussõnu.

Lisa 3.7. Õppetegevused lauluga „Ma läksin poodi”

Laulu lühiiseloostus: Laulul on korduv ja lihtne meloodia ning lapsed saavad laulusõnu ise välja mõelda. Laulu saadab sobib kehapill (näiteks plaksutamine). Laulu autor on teadmata, tegemist on muusikaõpetajatele mõeldud koolituselt saadud lauluga, mille teksti on kohandatud.

Tunnis kasutatud slaid:

Laulame!

Ma läksin poodi isaga,
kahe tühja kotiga.
Tulin koju kotid täis,
mida ostsin perele?
JÄÄ-TIST

Teema õpikus: 6. peatüki alateema „Ženja käis Peterburis” (lk 86)

Laulu seotus õpiku teemaga: Õpiku lugemistekstis räägitakse poeskäigust. Laulu võiks laulda väikse vahepalana pärast teksti lugemist või tööd tekstiga.

Üldeesmärk: Tekstis oleva teema edasiarendamine ja sõnavara kasutamine teises kontekstis, toiduainete kordamine, tunni tegevuste mitmekesistamine

Õpitulemused:

- Laps oskab nimetada erinevaid toiduaineid
- Laps õpib poeskäiguga seotud sõnavara
- Laps õpib tundma Eesti lastelaulu

Vahendid: slaid laulu sõnadega, soovi korral kott mängutoiduainetega või pildikaartidega

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi ühes tunnis. Tegevuse kestus on 20 minutit

Tegevuse kirjeldus:

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
2 min	Õpetaja seob õpiku teksti lauluga, küsides lastelt, mida Ženja poest ostis. Õpetaja küsib lastelt, kas nad tahavad ka jäätist ja mis jäätist.	
5 min	Õpetaja näitab lastele laulu sõnu ja küsib kas nad mäletavad laulu viisi. Õpetaja laulab laulu aeglaselt ette, näidates laulu sõnade ajal ka vastavaid pilte slaidil (tühi	Laulu lauldi ka õppeaasta alguses. Laulu rütmi võib ka kaasa plaksutada või patsutada. Samuti võib laulu sõnu varieerida. <i>Isa</i> või <i>pere</i> asemel võib

	ja täis kott). Õpetaja laulab veelkord laulu ja innustab lapsi ka kaasa laulma. Õpetaja patsutab ja plaksutab rütmi kaasa.	kasutada mingit muud sõna.
10 min	Laulu lauldakse veel, kuni kõik õpilased saavad öelda ühe asja, mida nad poest osta tahavad.	Lapsed võivad sobiliku asja valida (pimesi) ka mängutoiduainete või pildikaartide hulgast. Valitud toiduaine silpe laps plaksutab. Teised plaksutavad järgi.
3 min	Õpetaja küsib pärast laulmist lastelt, et mida nad poest ostsid. Lapsed ütlevad, mida keegi ostis.	

Lisa 3.8. Õppetegevused lauluga „Hundimäng“

Laulu lühiiseloostus: Tegemist on laulumänguga, millel on lihtne ja korduv sõnavara, tempokas rütm ning rõõmsameelne meloodia. Laps saab osaleda laululoomes ning ise laulu teksti välja mõelda. Laul on leitav kogumikust „Tule mängima 2: laulumänge lastele“ (Toompere 2012).

Tunnis kasutatud slaid:

Aga kus hunt elab?

- Hunt elab metsas, hunt elab metsas.
Mida ta teeb? Mida ta teeb?
- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....
- 4. ....
- Hästi lõbus on ka see, et hundimängu mängime.

Teema õpikus: 6. peatüki alateema „Onu Arvo” (lk 88)

Laulu seotus õpiku teemaga: Alapeatüki raames räägitakse rahvustest ja kus keegi elab.

Laulu abil saab kasutada tegusõna *elama* lastepärasemas kontekstis. Eelnevalt vaatlesime, kus elavad piltidel olevad lapsed, mis keelt nad räägivad ja mis rahvusest nad on. Nüüd saame küsida sama hundi kohta.

Üldeesmärk: Tegusõna *elama* kasutamine teises kontekstis, tunni elavdamine, tegevuste mitmekesistamine, erinevate laulus olevate väljendite harjutamine

Õpitulemused:

- Laps õpib tundma Eesti lastelaulu
- Laps oskab nimetada laulus olevaid tegevusi (peseb hambaid, korjab lilli, sügab selga, sööb jäätist)
- Laps harjutab tegusõna *elama* kasutamist

Vahendid: slaid laulu sõnadega, muusikafailid (laul ja fonogramm)

Tegevuse kestus: Tegevus viiakse läbi kahes tunnis (15+25 minutit)

Laulutegevuse kirjeldus. 1. tund. Tegevuse pikkus kokku 15 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
2 min	Õpetaja näitab slaidi ja küsib lastelt, et kes see on, kus ta elab, kas ta on eestlane ja mis keelt ta räägib. Lapsed vastavad.	Eelneva tegevuse käigus pidid lapsed vastama samadele küsimustele erinevate laste piltide põhjal.

3 min	Õpetaja vaatab koos lastega üle laulu teksti ja küsib mida hunt teeb. Lapsed pakuvad.	
5 min	Lapsed kuulavad laulu ja proovivad kuulates aru saada, mida hunt teeb. Ühiselt täidetakse lüngad slaidil. Õpetaja selgitab tähendusi liigutuse abil.	
5 min	Lapsed kuulavad laulu veelkord ja õpetaja innustab neid kaasa laulma ja liigutusi tegema.	

Laulutegevuse kirjeldus. 2. tund. Tegevuse pikkus kokku 25 minutit

Aeg	Tegevus	Kommentaariid
10 min	Õpetaja palub lastel meenutada, mida hunt laulus tegi. Õpilane, kes vastab õigesti tuleb joonistab tegevuse tahvlile. Joonistatakse 4 pilti. Joonistamise ajal küsib õpetaja teistelt lastelt teemakohaseid küsimusi (Näiteks: Mis jäätis sulle maitseb? Mitu korda päevas pesed sina hambaid? jne).	Kui lastel tegevused meelde ei tule, siis annab õpetaja vihjeid või kuulatakse laulus vastav koht.
5 min	Õpetaja näitab laulu sõnu ekraanil ja paneb muusika mängima. Ühiselt lauldakse laul veelkord läbi. Lapsed teevad õpetaja eeskujul liigutusi kaasa.	Laulu võib läbi teha ka ringmänguna. Refraani ajal keerutatakse ringis, salmiosa ajal plaksutatakse või liigutakse vastavalt tegevusele.
10 min	Laul lauldakse läbi veelkord (saateks fonogramm), kuid seekord saavad lapsed pakkuda ise tegevusi.	Erinevad tegevused võib välja kirjutada paberilipikutele, kui tegevuste väljamõtlemine on lastele raske. Mina kasutasin tegevuste valimiseks loosiratast. Laulu võib laulda ka ilma refräänita, et tegevus oleks tempokam (aga sel juhul peab seda tegema fonogrammi saateta).

Lisa 4. Mõttepäevik

Õppetegevus 1. „Ahvimäng“

Mänguahv tekitas palju elevust, kõik tahtsid ahvi katsuda ja teda sabast tõmmata. Samuti meeldis lastele vastata ahvi küsimustele ja oli lapsi, kes küsisid ka ise ahvilt küsimusi. Laulul on veidi keerukad sõnad, mida on raske piltide abil selgitada, seega ei saa olla kindel, kas tekstist saadi täiesti aru. Oli lapsi, kes laulsid mingil määral kaasa, kuid pigem jälgiti laulusõnu ekraanilt. Mängu selgitamine läks raskelt, aga lõpuks aitas läbi mängimine lastel tegevusest paremini aru saada ja selgitada ka sõnade tähendusi: üks laps kommenteeris laulu ühte sõna õige venekeelse vastega. Teisel läbimängul oli tegevus juba selge ja lapsed mängisid aktiivselt. Osa lapsi ei tahtnud koledaid grimasse teha, huvitaval kombel tegid ühes grupis toredaid grimasse just need lapsed, kes muidu on tunnis keeleoskuse poolest tagasihoidlikud ja oli rõõm näha nende aktiivset osalemist tegevuses. Kui pidi valima kõige naljakama grimassi tegija, siis valiti pigem selle järgi, kes on parem sõber. Laste soovil laulsime laulu ka järgnevates tundides. Enne mängimist palusin lastel laul niisama istudes läbi laulda ja kaasa lauldi üsna aktiivselt. Mängides laul pigem ununes, aga lastel oli väga lõbus. Laulu melodiat ümiseti edasi ka pärast laulutegevuse lõppu.

Õppetegevus 2. „Riietumislaul“

Laulu esmakordne kuulamine tegi osad lapsed rõõmsaks, sest laul oli neile tuttav lasteaiast. Üks poiss hakkas kohe kaasa tegema liigutusi, kuid laulu sõnad meelde ei tulnud. Esimesel laulmisel oli lapsi, kes ei soovinud liigutusi kaasa teha ega laulda ning nad istusid niisama, kuid mingil hetkel tõusid ka nemad ja hakkasid rõõmsalt kaasa laulma. Hästi tore oli näha laste elavnemist. Õpilased, kes ei soovinud laulda, põhjendasid seda sellega, et nad ei taha ja neile ei meeldi laulda, kuid nähes, kui lõbus on teistel, hakkasid ka nemad osalema. Ka tagasihoidlikud ja vähese keeleoskusega lapsed laulsid mingil määral kaasa. Lauldes oli kogu grupp tegevusse haaratud. Lastele tegi palju nalja laulu pidev kiirenemine. Teise päeva tegevus, mille käigus pidid lapsed laulu sõnad panema õigesse järjekorda, oli väga tore. Lapsed olid tegevusest haaratud ning soovisid oma meeskonnaga võita. Laulsime laulu õpilaste soovil enam kui õppetegevustes kirjas ning kordasime ka järgnevates tundides.

Õppetegevus 3. „Kangakudumise mäng“

Lapsed olid tegevusest teatud määral huvitatud, kuid haaratud ei olnud kogu grupp. Üks laps soovis laulu kuulata arvutist ja oli pettunud, kui selgus, et seda laulu ainult lauldakse.

Lastele meeldis teha kaasa liigutusi ja lauale koputada, kuid laulsid vähesed ja õpetaja pidi lapsi pidevalt laulma innustama. Lapsed olid aktiivsed tegevuse selles osas, mil tuli välja pakkuda uusi riietusesemeid. Tegevus toimus ruumis, kus ekraan oli klassi tagumises seinas, õpetaja tegi tegevusi ette aga klassi ees. Lastel oli raske korraga vaadata laulu sõnu ning õpetaja tegevust. Tegevuse lõpus küsis õpetaja, kas lapsed soovivad veel seda laulu laulda. Mitmed lapsed ütlesid, et ei soovi. Üks laps ütles, et ta oskab laulda vene keeles, aga eesti keeles ei oska. Laulu lauldi viimases, 6. tunnis ja lapsed olid väsinud ja unised. Ka muud tegevused ei õnnestunud hästi.

Õppetegevus 4. „Isa, isake“

Laulule eelnev tegevus pakkus palju nalja. Lapsed küsisid nukult aktiivselt küsimusi. Laulu esmakordsel kuulamisel kohe palju elevust ei tekkinud ning ka liigutusi kaasa tehes olid lapsed pigem passiivsed. Ilmselt oli see seotud sellega, et laul oli võõras ja lapsed ei teadnud täpselt, mida peab tegema. Ka teisel kuulamisel lauldi vähe ja pigem ainult hüpati, tantsiti ning kohati olid lapsed lärmakad, liikusid niisama ruumis ringi ning unustasid laulda. Samas meeolu oli rõõmus. Järgmisel päeval proovis õpetaja laulutegevust uuesti ja küsis lastelt, kas nad soovivad laulda. Lapsed soovisid ning seekord lauldi laulu tublisti kaasa, jälgiti ka õpetajat ning suudeti laulmise ajal laulda ning liikumise ajal liikuda. Üks tüdruk hakkas laulu laulma juba enne muusikapala mängimist. Laulu lauldi laste soovil läbi kaks korda ning pärast tegevuse lõppu olid lapsed rõõmsad ning ümisesid laulu endamisi edasi. Laulsime laulu ka vahetunnis. Mõlemas grupis olid üksikud lapsed, kes ei soovinud laulda ja istusid niisama oma kohal. Üks laps kirjutab laulu õppimise ajal laulusõnad slaidilt endale vihikusse. Sama laps avaldas vahetunnis soovi kuulata laulu ka kodus ning palus õpetajal laul üles laadida e-kooli.

Õppetegevus 5. „Puhun su valule“

Ühele grupile meeldis tegevus väga. Lapsed naeratasid laulu kuulates ning olid rahulikud ja keskendunud. Pärast laulu kommenteeriti, et see on väga rahulik laul ja neile meeldib. Üks tüdruk sai kohe aru, et alguses laulis naine ja lõpus tüdruk. Keegi ei osanud arvata, mis pill saateks mängis. Laulu kuulati hea meelega veel ning veidi lauldi ka kaasa. Õpetajal oli hääld ära ja ta ei saanud ise kaasa laulda ning seetõttu laulsid lapsedki pigem vähe. Pärast tegevuse lõppu oli lapsi, kes ümisesid endamisi lauluviit. Teises grupis oli meeolu rahutum ning oli lapsi, kes kohe alguses ei tahtnud laulu isegi kuulata. Tegevuse käigus siiski tehti kaasa ning kuulati tähelepanelikult. Pärast tegevuse lõppu oli aga ka neid, kes enam laulu kuulata ei soovinud.

Laulu kuulamise ajal oli lapsi, kes elasid muusikale omal moel kaasa, näiteks mängisid „õhukitarri“.

Kuulasime laulu ka järgmisel nädalal ühel vabal hetkel pärast tööd tekstiga (tekst räägib haiget saamisest). Lapsed kuulasid tähelepanelikult ja tund oli hetkeks vaiksem. Innustasin lapsi kaasa laulma, kuid laulsid vaid 2 last, osad vaatasid aknast välja. Küsisin pärast laulu kuulamist-laulmist, kas neile see meeldis, kuid kahjuks algas kommenteerimine lapsega, kellele ei meeldinud ning siis ütlesid enamus lapsi, et neile ei meeldinud. Põhjenduseks toodi, et „lihtsalt ei meeldi“ või „ei tea“. Positiivne on aga ikkagi see, et laulu kuulamise ajal ei räägitud juttu ning tund oli vaikne, mida ei juhtu tihti.

Õppetegevus 6. „Ma lähen“

Ühes grupis lastele tegevus üldiselt meeldis ning lauldi kaasa juba esimesel korral. Tegemist oli liikumistegevusega ning kohati ei järginud lapsed mängu reegleid: ei tehtud nõutud tegevusi ning joosti niisama ruumis ringi. Üks tüdruk keeldus esiti osalemast, kuid muutis meelt nähes, et tegevus oli lõbus. Jällegi küsiti, et millal ma muusika arvutist mängima panen (laulu laulis ette õpetaja). Pärast tegevust ümisesi laulusõnu veel kaasa. Teises grupis ei olnud meeleolu väga positiivne, kui selgus, et hakkame laulma. Üks poiss hakkas rõõmsalt laulma laulu „Isa, isake“ ning oli pettunud, kui sai teada, et laulame midagi muud. Laulu lauldi kaasa üsna vähe. Üks laps on järjepidevalt kogu perioodi vältel keeldunud laulutegevusi kaasa tegemast, istub ja jälgib niisama ning tema eeskujul on passiivseid lapsi veel. Need lapsed, kes osalesid, laulsid aktiivselt. Kaasa tegid kogu grupist vaid pooled, teised jälgisid või isegi segasid tegevust. Pärast tegevust kasutas üks laps õigesti teises kontekstis sõna „puhkan“. Töövihiku täitmise juures küsisin, miks ta harjutust ei tee. Ta ütles „puhkan ka“. Kokkuvõttes oli tegevus esimesel laulmisel üsna lärmakas, kuigi lootsin, et selline lauluga liikumine meeldib lastele rohkem. Probleemiks oli niisama lollitamine liikumise ajal.

Laulsin laulu ka järgmises tunnis. Teisel laulmisel toimus tegevus palju paremini. Kui mainisin laulmist hakkas üks lastest jälle laulma laulu „Isa, isake“. Mõlemas grupis läks tegevus üsna sarnaselt. Laulsime kõigepealt laulu läbi istudes. Lauldi tublisti kaasa. Juba enne minupoolset juhendamist hakkasid osad lapsed õige viisiga laulu laulma. Tegevus ise pakkus lastele palju lusti, kõik olid rõõmsad ja positiivsed. Mõlema grupiga pidin aeg-ajalt lapsi n-ö korraks kutsuma, sest oli lapsi, kes kasutasid võimalust ja jooksid klassis niisama ringi. Samuti pidin innustama neid rohkem laulma, sest liikudes ununes paljudel laulmine. Kõik lapsed osalesid ning tegid tegevusi ja liigutusi kaasa. Laulmise koha pealt oli lapsi, kes laulsid väga

vaikselts või ainult liigutasid suud. Usun, et kui laulaksime laulu veel, siis osaleksid lapsed veelgi aktiivsemalt. Võrreldes esimese tunniga, oli meeleolu tunnis lõbus ja vaba.

Õppetegevus 7. „Ma läksin poodi“

Oleme lastega laulnud laulu juba varem õppeaasta alguses (7 kuud tagasi), kuid lastel laulu sõnu vaadates viis meelde ei tulnud. Tegevust tehti meelsasti kaasa ja lastel oli lõbus tuju, lauldi pigem tagasihoidlikult. Rütmi plaksutati kaasa liiga valjult ja põhitähelepanu läks sellele. Tundi vaadeldud mentor tõi samuti välja selle, et tegevus oli väga lärmakas ja võis kõrvalklassides olevaid tunde segada. Tahtsin laulu laulda ka järgmises tunnis, kuna teistkordsel laulmisel lauldakse sageli palju julgemalt kaasa, kuid kahjuks ühe grupi lapsed ei soovinud ja teise grupi muude tegevustega läks kaua aega, nii et laulda ei jõudnudki.

Õppetegevus 8. „Hundimäng“

Lapsed pakkusid toredaid vastuseid küsimusele „Kus hunt elab?“. Vastusena pakuti parki, loomaaeda, Eestit ja Soomet. Üks poiss arvas, et hunt räägib eesti keelt ja ei taganenud oma arvamusest. Rääkisime, et hunt räägib hundi keelt ja ulub. Lapsed näitasid, kuidas nad uluvad. Ühele grupile tegevus meeldis ja kuulati aktiivselt. Lünkade täitmine oli esialgu segane ja tundus, et ei saada eriti aru, mida tegema peab. Lõpusalmide ajal oli asi selge ja pakuti kohe õige variant, isegi kui selle tähendusest ei saadud aru. Laulu lauldi mingil määral kaasa, lapsed olid tähelepanelikud ja tegevusest haaratud, jälgiti enamasti ekraani ja sõnu. Lapsed tahtsid veel kuulata ja niisama tantsida. Oli lapsi, kes tantsisid ja liikusid muusika saatel toredasti, kuid oli ka neid, kes hakkasid niisama jooksma. Plaksutasin muusika taktis ise kaasa ja osa lapsi tuli minu tegevustega kaasa. Üks laps soovis, et ma laadiksin laulu üles e-kooli.

Teise grupi tund oli keerulisem, seal olid lapsed päevast väsinud (6. tund) ja kõik tegevused olid nendega rasked. Laulu nad esialgu laulda ei soovinud, kuid kuulasime siiski. Oli lapsi, kes katsid demonstratsiooniks kõrvad kätega, kuid enamasti siiski kuulati laulu. Lüngad saime täidetud, aga õpetaja ise oli kõige aktiivsem osaline selles. Teisel kuulamisel lauldi vähe, aga kõik kuulasid kaasa ja meeleolu oli positiivsem.

Teise päeva tegevus meeldis mõlemale grupile väga. Kõik tahtsid joonistama tulla. Lastele meenus, et hunt sõi jäätist ja pesi hambaid, aga teised tegevused meelde ei tulnud. Laulu lauldi kaasa, kuid oli ka neid, kes vaid kuulasid. Õnneratta keerutamine oli lõbus ja kõik tahtsid keerutama tulla, katkendit laulust lauldi hea meelega kaasa. Kasutasin fraase laulust ka järgmistes tundides. Küsisin, et kus hunt elab. Kõik lapsed vastasid kiiresti täislausega, et hunt

elab metsas. Küsisin ka teiste loomade ja laste endi kohta ning lapsed suutsid sõnu selles fraasis muuta ning asendada.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Katre Koppel,

1) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Laulutegevused teise klassi eesti keele teise keelena õppes“, mille juhendaja on Tiina Kikerpill, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2) annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

3) olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

4) kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Katre Koppel

19.01.2026